

Markus Kiviniemi

LIIKUNTA- JA ELÄMYSLEIRI UUDENKOIVISTON
VASTAANOTTOKODIN LAPSILLE

Sosiaalialan koulutusohjelma
2013

LIIKUNTA- JA ELÄMYSLEIRI UUDENKOIVISTON VASTAANOTTOKODIN LAPSILLE

Kiviniemi, Markus
Satakunnan ammattikorkeakoulu
Sosiaali-alan koulutusohjelma
Joulukuu 2013
Ohjaaja: Kumpulainen, Pasi
Sivumäärä: 55
Liitteitä: 4

Asiasanat: leiri, vastaanottokoti, elämyspedagogiikka, seikkailukasvatus, syrjäytyminen

Opinnäytetyön aiheena oli järjestää liikunta- ja elämysleiri, jossa käytettiin elämyspedagogisia ja seikkailukasvatuksellisia menetelmiä. Liikunta- ja elämysleiri järjestettiin Uudenkoiviston vastaanottokodin lapsien kanssa.

Liikunta- ja elämysleirille osallistui yhteensä kymmenen lasta ja seitsemän ohjaajaa. Se kesti kaksi päivää, ja tapahtumapaikkana oli Yyterin alue. Liikunta- ja elämysleirillä pelattiin yhdessä erilaisia joukkue- ja yksilöurheilulajeja ja ratkottiin ryhmässä tehtäviä, jotka edesauttoivat nuorten keskinäisen kontaktin ja vuorovaikutuksen luomista.

Teoriaosuudessa käsiteltiin elämyspedagogiikkaa, seikkailukasvatusta ja syrjäytymistä. Syrjäytymistä tarkasteltiin liikunta- ja elämysleirillä mukana olleita lapsia koskevien syrjäytymisuhkien kautta.

Lyhyen aikavälin tavoitteet olivat osallistuvien lasten hyvinvoinnin ja elämänlaadun parantaminen, ja heidän tilanteeseensa puuttuminen ja auttaminen. Tavoitteena oli myös osallistuneiden lasten syrjäytymisen ehkäiseminen elämyspedagogiikan ja seikkailukasvatuksen keinoin. Lisäksi tavoitteena oli onnistuneiden kokemusten avulla osallistujien itseluottamuksen ja itsetunnon vahvistaminen, ja uusien harrastusten löytäminen.

Liikunta- ja elämysleiri onnistuttiin toteuttamaan tavoitteiden mukaisesti. Tuloksia tarkasteltiin opinnäytetyön tekijän omien havaintojen -, ja mukana olleiden ohjaajien ja lapsien palautteiden perusteella.

SPORTS AND EXPERIENCE CAMP FOR THE CHILDREN OF THE UUSIKOIVISTO'S RECEPTION HOME

Kiviniemi, Markus

Satakunnan ammattikorkeakoulu, Satakunta University of Applied Sciences

Degree Programme in Social Sciences

December 2013

Supervisor: Kumpulainen, Pasi

Number of pages: 55

Appendices: 4

Keywords: camp, reception home, experience pedagogy, outdoor adventure education, social exclusion

The purpose of this thesis was to arrange sports and experience camp. The methods used in the camp were based on experience pedagogy and outdoor adventure education. The sports and experience camp were organized with the children of the Uusikoivisto's reception home.

Sports and experience camp was attended by a total amount of ten children and seven instructors. The camp's duration was two days and it was arranged in the Yyteri area. The sports and experience camp included sports and tasks solving done both in the group and as individual too. These sports and tasks contributed to young people's mutual contact and interaction.

The theoretical part was based on experience pedagogy, outdoor adventure education and marginalization. Marginalization was examined in the sports and experience camp by the social exclusion threats that related to the participating children.

Short-term goals were increasing the participating children's well-being and their quality of life and to intervene and help them with their situation. The aim was also to prevent the participating children's marginalization by the means of experience pedagogy and outdoor adventure education. In addition the goal was to strengthen the children's self-confidence and self-esteem by successful experiences and finding new hobbies.

Sports and experience camp was managed as it was planned. Results of the thesis were examined by the author's own observations and by the feedback from the children and the instructors involved.

SISÄLLYS

1	JOHDANTO.....	6
2	KEHITTÄMISTARVE	7
3	LIIKUNTA- JA ELÄMYSLEIRIN TARKOITUS JA TAVOITTEET	8
3.1	Liikunta- ja elämysleirin tarkoitus	8
3.2	Liikunta- ja elämysleirin tavoitteet	10
3.3	Hyöty kohdeorganisaation henkilökunnalle	11
4	KOHDEORGANISAATIO JA TOTEUTUKSEN KUVAUS	13
4.1	Uudenkoiviston vastaanottokoti.....	13
4.2	Minä Uudenkoiviston vastaanottokodissa	14
4.3	Osallistuneet henkilöt.....	14
4.4	Leirin ajankohta, kesto ja sisältö.....	15
4.5	Paikka ja aktiviteetit.....	15
4.6	Toteutussuunnitelma	16
4.7	Kustannukset.....	17
5	TEOREETTINEN VIITEKEHYS	18
5.1	Elämyspedagogiikka	18
5.2	Seikkailukasvatus; virkistystoimintaa vai terapeutin kokemus	19
5.3	Toiminnallisen ryhmätyön päämäärät ja tavoitealueet	19
5.3.1	Kontaktien ja vuorovaikutuksen lisääminen	20
5.3.2	Ongelmien käsittelyn helpottaminen	21
5.3.3	Sosiaalisen kasvun ja oppimisen edistäminen	21
5.3.4	Itseluottamuksen ja itsetunnon kasvu onnistumisen myötä.....	22
5.3.5	Muutokseen valmistaminen	23
5.4	Syrjäytyminen	23
5.5	Hyvän nuoruuden karikat	24
5.5.1	Netti- ja peliriippuvuus	24
5.5.2	Päihteet.....	26
5.5.3	Mielenterveysongelmat	27
5.5.4	Nuorisorikollisuus	28
5.5.5	Kasautuva huono-osaisuus ja köyhyys	30
5.5.6	Koulunkäynnin laiminlyönti	31
6	LIIKUNTA- JA ELÄMYSLEIRIN TOTEUTUS	33
6.1	Leirin alustus.....	33
6.2	Ensimmäinen leiripäivä 4.6.2013	35

6.3	Toinen leiripäivä 5.6.2013	37
7	TAVOITTEIDEN TOTEUTUMINEN JA PALAUTEANALYYSI.....	39
7.1	Tavoitteiden toteutuminen	39
7.2	Palauteanalyysi	40
7.2.1	Palaute ohjaajilta	41
7.2.2	Palaute nuorilta	48
8	LOPPUPOHDINTA.....	50
	LÄHTEET.....	53
	LIITTEET	

1 JOHDANTO

Olen työskennellyt yksityisessä - ja kunnallisessa lastensuojelulaitoksessa ja ollut harjoittelussa päiväkodissa. Kaikissa näissä on ollut joukossa lapsia, jotka ovat yksinäisiä, vailla harrastuksia, vaarassa syrjäytyä tai ovat jo jollakin tapaa ehkä jo syrjäytyneet. Syitä on monia. Jollakin on heikot sosiaaliset taidot, tai fyysiset ominaisuudet, tai ovat muuten vaan kiusattuja ja jääneet porukan ulkopuolelle. Joukossa on myös lapsia ja nuoria, jotka ovat jääneet vaille hyvää ja huolehtivaa lapsuutta ja joiden vanhempien vanhemmuuden etsiminen on kesken vielä lapsen jo vartuttua murrosikään. Toisaalta joukkoon mahtuu myös nuoria, joilla menee liian lujaa ja jotka eivät osaa nauttia hyvistä ajanviettotavoista, vaan kuluttavat vapaa-aikansa noudattamatta yhteiskunnan ja vanhempien asettamia rajoja ja sääntöjä. Joidenkin lasten vanhemmat ovat itse syrjäytyneitä, ehkä eronneita, sairaita tai muuten vain välinpitämättömiä tai kyvyttömiä huolehtimaan riittävästi lapsensa hyvinvoinnista.

Näille, syystä tai toisesta, huonossa tilanteessa oleville lapsille haluan tarjota elämyksen, mahdollisuuden tutustua toisiinsa ja pitää hauskaa ryhmässä ja toistensa kanssa, aikuisten turvallisessa seurassa. Toivon toteuttamani projektini jopa ohjaavan ja kannustavan uuden harrastuksen pariin, josta löytyy kavereita ja terveellistä ajanvietettä.

Oikeastaan ajatus toiminnallisen, ehkä jopa seikkailullisen leirin järjestämisestä opinnäytetyön tekemiseen liitettynä, oli ollut minulla mielessä jo ihan koulun aloittamisesta lähtien. Itse olen aktiivinen liikkuja ja pidän kaikenlaisesta toiminnallisuudesta liittyen urheiluun, peleihin ja seikkailukasvatukseen. Minun onkin hyvin vaikea seurata vierestä, kun lapset istuvat sisällä tuijottamassa televisiota tai pelaamassa videopelejä, jos heidän päiväänsä ei sisälly lainkaan liikuntaa ja ulkoilua. Nuorilla, joilla ei ole tarpeeksi mahdollisuuksia tai riittävästi halua kehittää omia vuorovaikutustaitojaan kaveriporukassa asioita tehden, tai urheilua harrastaen, näen sosiaalisten ja fyysisten voimavarojen kaikkoamisen.

2 KEHITTÄMISTARVE

Viimeisen kalenterivuoden aikana, työskennellessäni Uudenkoiviston vastaanottokodissa, tekemieni havaintojen perusteella vastaanottokodin toiminta ja arjesta suurin osa tapahtuu yksikön sisällä. Toisinaan talosta käydään nuorten kanssa kuntosalilla, kävelyllä tai jossain muissa harrastuksissa, kuten kesäisin uimassa.

Luonnollisesti kunnallista toimintaa rajoittaa raha, tai oikeastaan sen puute. Kehittämiskohteenä onkin se, että huolimatta resurssien vähydestä, lasten kanssa lähdettäisiin enemmän yhdessä viettämään aikaa ulos, esimerkiksi juuri Ytyeriin tai vastaaviin paikkoihin. Paikkoihin, joihin on helppo lähteä ja jossa viihtyminen ei ole kallista.

Järjestämälläni leirillä tarkoitukseni oli avartaa organisaation ja siihen kuuluvien henkilöiden tapaa ajatella ja tehdä asioita. Yritin tähdätä toiminnallani ja esimerkilläni siihen, että henkilökunta pitäisi itsestään selvänä sitä, että laitokselta lähdettäisiin mahdollisimman usein porukalla ulkoilemaan ja että he olisivat innoissaan lähtemään tekemään kaikenlaista toimintaa nuorten kanssa. Hyvänä katalyyttinä tässä toivottavasti toimi hyvin mennyt ja positiivisia kokemuksia synnyttänyt leirimme. Lyhyt käytännön kokemukseni on osoittanut minulle, että vastaanottokodissa nuoren ”tenttaaminen” ei aina tuota haluttua keskustelua ja nuori voi olla hyvin sulkeutunut. Samainen nuori voi alkaa ihan huomaamattaan hyvinkin puheliaaksi ja avoimeksi hänelle miellyttävässä ympäristössä, jossa hän ei tunne itseään niin nurkkaan ajetuksi.

3 LIIKUNTA- JA ELÄMYSLEIRIN TARKOITUS JA TAVOITTEET

3.1 Liikunta- ja elämysleirin tarkoitus

Projekti tai hanke, jotka tarkoittavat tässä yhteydessä samaa, on selkeästi määritelty ja aikataulutettu tehtäväkokonaisuus. Projektin toteuttaminen on varta vasten perustetun organisaation vastuulla ja sen apuna käytetään etukäteen määriteltyjä resursseja. Hankkeita on monenlaisia, ja yksi niistä on produktiohanke. Se on hanke, jonka sisällönä on tapahtuman toteuttaminen (Silfverberg 2007, 21–22).

Projektillani, kaksipäiväinen leiri Uudenkoiviston vastaanottokodin nuorille Yyterissä, tarkoituksia oli useampia. Kohderyhmänä olivat, paitsi leirin aikana vastaanottokodissa olleet nuoret, mutta myös epäsuorasti tulevaisuudessa vastaanottokotiin tulevat muut nuoret, joiden kanssa voidaan myöhemmin tehdä nyt leirillä hyviksi koettuja asioita.

Leirin tarkoitus oli hauskan elämyksen ja yhteisen päihteettömän yhdessäolon tarjoaminen vastaanottokodin nuorille turvallisten aikuisten seurassa erilaisessa ympäristössä, kuin missä he yleensä aikaansa viettävät. Järjestin leirin, koska moni vastaanottokodin nuorista jäi mielestäni kotonaan vaille riittävää huomiota ja joillakin heidän vanhemmillaan on ollut täysi työ hoitaa arkeaan esimerkiksi työkiireiden, alkoholisminsa tai mielenterveysongelmiensa rajoittamana. Myös monella kaupungissa asuvalla lapsella on hyvin rajalliset mahdollisuudet käydä ja tehdä asioita luonnossa, kun heillä ei ole sellaisia vanhempia, jotka heitä sinne olisi ehtinyt tai halunnut viedä.

Joillakin vastaanottokodin nuorilla, jotka leirille osallistuivat, oli pahimmillaan se tilanne, että heidän harrastuksinaan oli tietokoneella istuminen ja/tai konsolipelaaminen, eikä mitään liikunnallista harrastusta. Toisessa ääripäässä olivat vastaanottokotiin joutuneet nuoret, joidenka vapaa-aikaan kuului vahvasti päihteet tai rikollisuus. Tämän leirin kaltaisella toiminnalla yritin saada heitä aktivoitumaan, tai vaihtamaan

mielenkiintonsa kohdetta. Leirin avulla pyrin tarjoamaan heille mahdollisuuden tutustua erilaisiin liikuntamuotoihin ympäristössä, ja sellaisessa tiiviissä ryhmässä, johon heillä ei esimerkiksi peruskoululiikunnassa tai kaveriporukassa ole ollut mahdollista kokea.

Mukana olevat nuoret olivat vaarassa syrjäytyä koulumenestyksensä, perheen taloudellisen tilanteen, nuorisorikollisuuden, mielenterveyden, päihteiden käytön liiallisen tietokoneensa edessä istumisen vuoksi, tai joidenkin näiden yhteisvaikutuksen vuoksi, niin monelle vastaanottokodin asukkaalle harrastuksen aloittaminen on ollut suuri kynnyks. Tämän vuoksi suunnittelin leirin aikana pelattaviksi lajeiksi sellaisia urheilumuotoja, että niiden harrastamisen aloittaminen olisi leirin jälkeen mahdollisimman helppoa ja halpaa. Pidin tärkeänä kriteerinä myös sitä, että kokeilemiemme lajien harrastaminen tapahtui ulkona. Frisbeegolf ja beachfutis olivat näistä hyviä esimerkkejä, koska kumpaankaan ei juuri tarvitse panostaa välineiden kautta (frisbeekiekkoja ei tarvitse lajin aloittaakseen olla kuin 2-3 kpl) ja pelikentät molemmissa lajeissa ovat täysin ilmaisia.

Koska mukana oli myös nuoria, joilla ei ollut juurikaan kavereita, tarkoituksena oli pelien ja tehtävien kautta rohkaista heidän sosiaalisia taitojaan ja harjoitella ryhmässä toimimista. Nämä tulivat esille erityisesti muutaman ryhmäytymistehtävän avulla, joita vedin leirin aikana. Näitä tehtäviä en ole lukenut mistään kirjasta, vaan olen ne oppinut itse käytännössä ammattikorkeakoulun alussa, kun meille itsellemme niitä vedettiin. Yhterissä ohjasin taikamatto, kohtaamispukki, narun ylitys ja sokkokävely – nimisiä ryhmäytymisleikkejä, joita esittelevät Jukka Kataja, Timo Jaakkola ja Jarmo Liukkonen (2011 Ryhmä liikkeelle) kirjassaan.

Leirillä olleiden nuorten yhteinen aika Uudenkoiviston vastaanottokodissa oli ollut hyvin rajallista, ja käytännössä heillä oli ollut mahdollista olla keskenään vain muutaman tunnin päivässä. Koska sekin yhdessäoloaika piti sisällään pääasiassa sisällä olemista, oli mielestäni hyvä parin päivän leirin kautta tarjota heille mahdollisuus tutustua toisiinsa paremmin, ja mahdollisesti luoda pohja pidempiaikaiselle kaverisuhteelle.

Ennen leirin järjestämistä keskustelin Uudenkoiviston vastaanottokodin vastaavan ohjaajan kanssa siitä, että miten nuoret joutuvat olemaan liian paljon sisätiloissa sijoituksensa aikana. Olimme molemmat sitä mieltä, että olisi erittäin hyvä, jos saisimme tällaisia tempauksia tehtyä enemmän heidän kanssaan tulevaisuudessa. Tämä oli yksi syy leirin järjestämiseen ja sen yksi sen tarkoitus.

3.2 Liikunta- ja elämysleirin tavoitteet

Etukäteen suunnittelin niin, että leirillä kokeiltaisiin ja pelattaisiin kaiken muun toiminnan lisäksi muutamaa eri urheilulajia. Yksi tavoitteeni oli, että joku osallistujista saisi kipinän aloittaa jonkun leirillä kokeillun urheilulajin harrastamisen, ja vielä onnistuneempana näin ennakkosuunnitelmissani sen, jos tämä nuori saisi jonkun ystävänsä mukaansa yhteiseen harrastukseen. Myös ystävyys ja kaverisuhteiden luominen nuorten kesken oli yksi etukäteen asettamistani tavoitteista. Tärkeimpänä tavoitteena pidin kuitenkin syrjäytymisen ehkäisemistä, johon toivoin leirin antavan edes pienen alkusysäyksen. Se oli vielä suuremmassa arvossa, kuin oikeanlaisen harrastuksen löytyminen, koska hyvän kaverin kanssa on vaikeampi syrjäytyä kuin yksin.

Leirillä pelattiin yhdessä erilaisia joukkue- ja yksilöurheilulajeja ja ratkottiin ryhmässä tehtäviä, jotka edesauttavat nuorten keskinäisen kontaktin ja vuorovaikutuksen luomista. Sosiaalisen kasvun lisäksi tavoitteena oli onnistuneiden kokemusten perusteella vahvistaa osallistujien itseluottamusta ja itsetuntoa.

Ryhmässä toimiminen on hyvin laaja-alaista ja moninaista. Se vaatii vuorovaikutusta ryhmässä olevien erilaisten yksilöiden välillä. Ryhmän työskentelyä ja vuorovaikutusta voi edistää toiminnallisten harjoitusten avulla. Yksilökeskeiset harjoitukset kehittävät yksittäisen ryhmän jäsenen ryhmä- ja vuorovaikutustaitoja. Vaikka ryhmä on yksilön tärkein voimavara, niin vastaavasti yksilö on ryhmän tärkein voimavara. (Kataja, Jaakkola & Liukkonen 2011, 9.)

Lyhyen aikavälin tavoitteet olivat osallistuvien nuorten hyvinvoinnin ja elämänlaadun parantaminen ja heidän tilanteeseensa puuttuminen ja auttaminen. Pitkän aikavälin tavoite oli organisaation henkilökunnan suhtautuminen vastaaviin tempauksiin

entistä positiivisemmin. Tähän tavoitteeseen ajattelin pääseväni järjestämällä erittäin hyvän tapahtuman, josta jäisi hyvä maku kaikille, ja siksi sellaisen uudestaan ehdottaminen olisi muiden mielestä entistä positiivisempi asia. Leirit voisivat olla taas seuraavien taloon tulevien nuorten apuna ryhmäytymisessä, sosiaalisten suhteiden luomisessa ja uusien harrastusten löytämisessä. Leirin järjestäminen oli sen verran työlästä normaaliin laitoksen arkeen verrattuna yöpymisineen ja monine ruokailuineen, että sitä tuskin kukaan muu on halukas tässä laajuudessa tekemään uudestaan. Kuitenkin tulevaisuudessa aamu- ja iltapalan välissä tapahtuva leiripäivä olisi jokseenkin helppo toteuttaa, ja uskonkin että niitä on tulevaisuudessa järjestämäni leiriä edeltävää aikaa useammin.

Moni nuori kokeili leirin aikana ensimmäistä kertaa sellaisia lajeja, kuten frisbee-, tai metsägolf, rantalentopallo tai toteuttamani ryhmäytymisleikit. Tavoitteeni oli leirin avulla kannustaa heitä kiinnostumaan tämänkaltaisista lajeista, koska niiden parista, tai niiden avulla, voi olla helppo löytää uusia ystäviä. Esimerkiksi paikallisille Kirjurinluodon tai Yyterin rantalentopallokenttä on sellainen paikka, johon on helppo mennä ja pyytää päästä mukaan peliin ja tavata uusia ihmisiä.

Elämyksellisyys ja kokemuksellisuus ovat tärkeitä kasvussa, oppimisessa ja kuntouttavassa työssä. Erityisesti silloin, kun toimitaan kasvun ja oppimisen ongelmia kohdanneiden lasten ja nuorten kanssa. (Karppinen & Latomaa 2007, 11.)

3.3 Hyöty kohdeorganisaation henkilökunnalle

Uudenkoiviston vastaanottokodista ei ole taloudellisia resursseja käydä usein esimerkiksi keilaamassa tai tehdä jotain muuta maksullista toimintaa. Siksi olikin mielestäni ensiarvoisen tärkeää esimerkiksi lasten kesälomakautta ajatellen, että henkilökunta tutustui aikaisempien vaihtoehtojen lisäksi muihin ilmaisiin, tai melkein ilmaisia harrastemuotoihin, joita on mahdollisia käydä tekemässä nuoren kanssa kahdestaan tai pienellä ryhmällä.

Uskon henkilökunnan saaneen myös hyvää kokemusta leiristä tapahtuman järjestämisen näkökulmasta, ja myös nuorison käyttäytymisestä siellä. Virheistä oppii ja siksi ajattelenkin yleisesti, että jokainen tapahtuma on parempi, kuin edellinen vastaava.

Olen tullut siihen käsitykseen, että aikaisemmat vastaanottokodin henkilökunnan pitämät leirit ovat pitäneet sisällään pääasiassa esimerkiksi kalastusta, melontaa, vaelusta ja muita seikkailukasvatuksellisia elementtejä. Siksi halusinkin järjestää leirin, jonka teemana oli eri liikuntalajien harrastaminen ja kokeileminen, sekä erilaisten tehtävien tekeminen ryhmäytymistarkoituksessa. En kuitenkaan jättänyt seikkailullisia elementtejä huomioimatta.

4 KOHDEORGANISAATIO JA TOTEUTUKSEN KUVAUS

4.1 Uudenkoiviston vastaanottokoti

Vastaanottokoti on päivystävä lastensuojelulaitos, jonka tavoitteena on kriisissä olevan nuoren pysäytys, hoito- ja kasvatustyö, tilanteen arviointi ja nuoren jatkosuunnitelman tekeminen yhteistyössä nuoren, hänen perheensä ja sosiaalityöntekijän kanssa. Sijoitukset kestävät maksimissaan kolme kuukautta, jonka aikana selvitetään tarvittavan tuen jatkamista kotona tai toisessa laitoksessa. (Uudenkoiviston vastaanottokodin perehdytyskansiosta.)

Lapsi voidaan sijoittaa kiireellisesti perhehoitoon, laitoshuoltoon tai hänelle voidaan muulla tavalla järjestää hänen tarvitsemansa hoito ja huolto, jos hän on välittömässä vaarassa tai muutoin sijaishuollon tai kiireellisen sijoituksen tarpeessa. Kiireellisen sijoituksen kesto on maksimissaan 30 vuorokautta, ellei varsinaisesta huostaanotosta ole tehty hakemusta hallinto-oikeudelle tai lapsen perheen kanssa ole sovittu sijoituksen jatkamisesta. (Porin kaupungin [www-sivut 2013.](#))

Nuori voidaan sijoittaa Uudenkoiviston vastaanottokotiin kiireellisellä sijoituksella, avohuollon tukitoimena tai hänet voidaan sijoittaa sinne huostaan otettuna. Avohuollon tukitoimia ovat mm. lyhytaikainen avohuollon sijoitus, sosiaalityöntekijän tuki ja ohjaus, henkilötutkinnat, tukihenkilö tai -perhe, perhetyö, lasten harrastusten ja lomatoiminnan tukeminen, lapsen edunvalvonta esitutkinnassa ja oikeudessa ja päivähoitopaikka. (Porin kaupungin [www-sivut 2013.](#))

Vastaanottokotien tehtävänä on huolehtia perushoidon lisäksi lapsen ja perheen tilanteen arvioinnista. Se tehdään yhdessä vanhempien, sekä perheen omien verkostojen -, että viranomaisverkostojen kanssa. Arvioinnin lähtökohtana ovat lapsen yksilölliset tarpeet, ja hänen perhettään tuetaan vanhemmuudessa ja oman tilanteensa selvittelyssä. Arvioinnin tavoitteena on esimerkiksi selvittää lapsen kasvun ja kehityksen vaarantumiseen johtaneet syyt, vanhempien kyky vastuun ottamisesta lapsesta, heidän

kykynsä tarjota lapselle vanhemmuutta ja turvallisen ympäristön, lapsen ikätasoonsa vaadittavan hoidon ja huolenpidon saamisen, ja vanhempien valmiuden ja ymmärryksen avun vastaanottamisesta. (Sosiaaliportin www-sivut 2013.)

Työmenetelminä Uudenkoiviston vastaanottokodissa käytetään omaohjaajaparityöskentelyä, hoito- ja kasvatussuunnitelmia, nuoren kirjaa, minun elämäni - monistetta, yhteiset tekemiset, kuten arkityöt, päivärytmi, rutiinit ja säännöt, keskustelu, kuunteleminen, yhdessäolo, yhteydenpito omaisiin ja muihin tahoihin, johon liittyy tiedonkeruu, liikunta ja retket, vanhempien tukeminen kasvatuksessa, pelit (ei elektroniikka), umbrella-kansio ja kortit; mun stoori, elämän tärkeät asiat, vahvuuskortit. (Uudenkoiviston vastaanottokodin perehdytyskansio.)

4.2 Minä Uudenkoiviston vastaanottokodissa

Aloitin viimeisen vuoden sosionomiopiskeluni, suuntautumisena sosiaalipedagoginen lapsi- ja nuorisotyö, syksyllä 2012. Toiseksi viimeinen työharjoitteluni alkoi Uudenkoiviston vastaanottokodissa 4.2.2013, ja samalla viikolla aloin myös työskentelemään siellä. Työsuhteeni jatkui vielä opinnäytetyön tekemisen aikana, joten organisaatio ja siellä olevat lapset olivat minulle tuttuja kesäkuun alussa pitämäni leirin aikana.

4.3 Osallistuneet henkilöt

Yyterin leirille osallistui kymmenen nuorta; kuusi poikaa ja neljä tyttöä. Neljä poikaa jäi leirille yöpymään; muut menivät yöksi vastaanottokotiin. Kymmenestä nuoresta kaksi tuli vasta leirin toiselle päivälle, koska heillä oli ensimmäisenä päivänä sovittu kotiloma tai muuta menoa.

Nuorten lisäksi leirillä oli seitsemän ohjaajaa; minä itse mukaan luettuna. Ensimmäisenä päivänä meitä oli yhteensä viisi, joista kanssani yöksi jäi toinen ohjaaja. Toisena päivänä kanssamme leirille tuli kolme ohjaajaa lisää, joista kaksi ei ollut mukana ensimmäisenä päivänä.

4.4 Leirin ajankohta, kesto ja sisältö

Leiri pidettiin kesäkuun 4.-5. päivä 2013. Leirin ajankohdaksi valitsin kesäkuun siksi, että lapset eivät olleet silloin enää koulussa ja näin ollen heidän oli mahdollista osallistua arkipäivänä järjestettävään tapahtumaan. Arkipäivän valitsin kahdesta syystä; ensinnäkin mökkien vuokraus oli halvempaa ja helpompaa kuin viikonloppuna, ja toisaalta ajattelin, että naapurimökeissä juhliivat nuorisoporukat tai miksei myös varttuneet lomalaiset, olisivat toisaalla näyttämässä huonoa esimerkkiä. Perustin ajatukseni käytännön kokemuksilleni siitä, että nuoret eivät yleensä ole välttämättä kovinkaan vapautuneita ollessaan meidän ohjaajien seurassa, jos joku ulkopuolinen heidät näkee, ja näin heidän aktivoimisensa olisi helpompaa rauhallisempaa arkipäivänä. Kävi ilmi, että olin oikeassa sen suhteen, että lomakylä todellakin oli erittäin rauhallinen ja saimme olla omissa oloissamme ilman mökkinaapureiden läsnäoloa.

Leirin kesto oli tiistaiaamusta keskiviikkoiltaan. Lähtö vastaanottokodista tapahtui noin kello kymmenen Uusikoivistolta, ja paluu tapahtui seuraavana iltana kuuden aikaan. Tarkoituksena oli viettää pari liikunnan täyteistä päivää ulkona tapahtuviin urheilulajeihin ja aktiviteetteihin tutustuen. Tavoite ei kuitenkaan ollut kiirehtiä ja tehdä asioita mahdollisimman paljon, vaan viettää rentouttavat pari päivää mukavassa seurassa, välillä makkaraa käristäen ja lettuja paistellen. Mökin varustukseen kuului kaasugrilli, jota myös käytimme ruoan valmistukseen.

4.5 Paikka ja aktiviteetit

Leirin tapahtumapaikkana olivat Yyterin tarjoamat ulkoilualueet, kuten hiekkaranta, frisbeegolfrata, luonto itsessään ja mökin lähellä olevat harrastusmahdollisuudet, joita olivat rantalentopallo-, metsägolf- ja lentopallokenttä. Mukaan otettiin myös mm. mölkkypeli, joka kuuluvat nykyään Suomalaiseen mökkikulttuuriin siinä missä grillimakkarakin. Mölkkyä ehdimme vähän pelaamaan, vaikka sen rooli vapaa-ajanvietossamme jäi vähäiseksi.

Majoitus tapahtui Yyteri Beach – lomakylässä, Hiekkalinna 16 – nimisessä mökissä. Mökkiin mahtui hyvin neljä nuorta ja kaksi ohjaajaa nukkumaan, sillä kaksi sänkyä jäi vielä käyttämättäkin. Mökin varustuksiin kuului kylpytynnyri ja sauna, joista jälkimmäinen ei ollut toimintakuntoinen, mutta kylpytynnyrin tuoma elämys nuorille paikkasi saunatarpeen melko hyvin.

4.6 Toteutussuunnitelma

Liikunta- ja elämysleirin toteuttaminen lähti liikkeelle sen suunnittelemisesta. Leirin suunnitteluvaiheessa otin huomioon seuraavia asioita:

- Paikan varaus
- Henkilökunnan työvuorot
- Itse leiripaikan tarkastamisen etukäteen, jonka mukaan tein varsinainen päiväsuunnitelman, eli aikataulun rungon leirin läpiviemiseksi. Tämä sisälsi paitsi harrastepaikkoihin ennalta tutustumisen, myös esimerkiksi grillausmahdollisuuksien ja kylpytynnyrin lämmittämiseen tarvittavien seikkojen selvittämisen sekä majoitusalueen henkilökunnan haastattelemisen sen suhteen, mikä oli sallittua ja mikä ei. Henkilökunnan kanssa keskustellessani kävi ilmi, että monien harrastemahdollisuuksien käyttäminen olisi pitänyt olla meille maksullista, mutta keskustelutuokion jälkeen saimme ne ilmaiseksi.
- Kuljetuskaluston hoitaminen (käytännössä varasin Uudenkoiviston vastaanotokodin auton ja yhden lastensuojelutoimiston auton käyttöömme)
- Varusteiden tarkistus ja niiden pakkaaminen. Varusteet sisälsivät nuorten omat varusteet; lääkkeitä, hygieniatuotteita, vaatteita ja petivaatteita. Mukaan otettiin myös tarvittavat urheilu- ja harrastusvälineet, joita vastaanotokodissa, itselläni, tai vapaa-aikavirastossa oli. Oli tärkeää myös ottaa vaihtelevat keliolosuhteet huomioon ja mukaan mahdutin myös lautapelejä ja pelikortteja sateen varalle. Oleellisia olivat myös ruoat ja ruoanlaittovälineet, siivousvälineet ja -aineet, hygieniatuotteet kuten saippuat ja wc-paperi ja ensiapupakkaus.
- Ennen leiriä oli myös sovittava henkilökunnan kanssa siitä, että leirille osallistuvat pojat jäävät sinne yöksi ja tytöt lähtivät muiden ohjaajien kuljettama-

na yöpymään takaisin Uusikoivistolle. Myös tämä asia minun oli huomioitava suunnitelmassa.

Kun olin suunnitelmat tehnyt, loin alustavan leiriaikataulun, josta kävi ilmi ruokailuajat ja -paikat, sekä lajit ja rastit joita ajoin viedä läpi leiripäivien aikana. Tämän leiriaikataulun ja muuta ohjeistusta tulostin muille ohjaajille hyvissä ajoin ennen leirin alkua.

4.7 Kustannukset

Leirin kokonaiskustannus oli vain sata euroa, jonka muodosti mökkivuokra. Mökkivuokran maksoi Uudenkoiviston vastaanottokoti. Ruokailu hoidettiin niin, että kaupassa kävin itse ja sen maksoi Uudenkoiviston vastaanottokoti. Kuljetus Yyteriin tapahtui vastaanottokodin ja toisella perusturvan autolla, joten matkoista ei tullut ylimääräisiä kulueriä. Kuten ruoat, myös henkilökunnan palkat piti leirin aikana maksaa joka tapauksessa, olivat nuoret laitoksen tiloissa tai Yyterissä, niin niistäkään ei koitunut lisäkustannuksia.

5 TEOREETTINEN VIIITEKEHYS

5.1 Elämyspedagogiikka

Mm. Platonin, Reddien, Lietzin ja Goethen kirjoituksista vaikutteita ammentanut Saksalainen Kurt Hahn (1886–1974) oli elämyspedagogiikan merkittävin kehittäjä. Hahn suunnitteli nuoruudessaan koulua, jossa ajattelu ja toiminta eivät enää olisi toistensa vastakohtia. Myöhemmin Hahnin kutsui Saksan valtakunnankansleri, prinsssi Max von Baden, koulunsa johtajaksi. Salemin koulussa vahvistettiin nuorten itseluottamusta ja itsensä arvostamista fyysisten harjoitusten avulla. (Telemäki 1998, 13–14.)

Vaikka Hahnin ajatusten syntymisestä on jo melko pitkä aika, niin nykyajan lasten ja nuorten elämään vaikuttavat samankaltaiset ongelmat, kuin tuon ajan nuoriin. Hahn oli erityisen huolestunut lapsiin ja nuoriin vaikuttavista yhteiskunnallisista sairauksista, joita olivat hänen mukaansa; liikkumisen helppous, katsojan roolin omaksumisen vuoksi aloitteellisuuden ja yritteliäisyyden väheneminen, muistin ja mielikuvituksen rappeutuminen, kaiken ollessa valmiina, käden taitojen unohtuminen, itsekuurin heikentymien ylitsepursuavien virikkeiden ja ärsykkeiden takia sekä säälin tunteiden heikentyminen kiireen ja kasvavan tehokkuuden takia. (Telemäki 1998, 15.)

Seppo J. A. Karppinen perustelee fyysisen ja psyykkisen terapiatoiminnan yhdistämistä seikkailun avulla kolmivaiheisena; hänen mielestään fyysis-psykykkiselle rasitukselle altistaminen esimerkiksi patikkaretken muodossa on helppo perustella seuraavasti: Ensinnäkin fyysinen rasitus kuntouttaa ihmisen kehoa. Toiseksi; tekemisen yhteydessä yleensä muodostuu sanallista vuorovaikutusta opettajan kanssa. Ja lisäksi se tuo pintaan piilossa olleita tunteita, tai normaalielämässä olleita vääristyneitä mielikuvia omista kyvyistä. (Karppinen 2010, 127.)

5.2 Seikkailukasvatus; virkistystoimintaa vai terapeutinen kokemus

Seikkailukasvatusta on käsitteenä käytetty vastineena elämyspedagogiikalle. Se ei ole päämäärätöntä toiminnallisuuden tai erikoisuuden tavoittelua, vaan asetettujen päämäärien ja tavoitteiden saavuttamista seikkailullisin keinoin. Elämyspedagogiikka tarjoaa yksilölle oppimisen tai muutosprosessin edistämistä elämysten, toiminnan ja kokemusten avulla. Tavoitteena on käynnistää tavoitteen mukainen prosessi niin yksilöissä, kuin ryhmässäkin. Varsinainen suoriutuminen on toissijaista aikaansaatuja prosessien rinnalla. Elämyspedagogisen toiminnan avulla voidaan luoda tilanne, jossa ihminen joutuu hylkäämään normaalit ratkaisumallit ja näin ottamaan käyttöön uusia rooleja ja toimintatapoja. (Kataja, Jaakkola & Liukkonen 2011, 31–32.)

Elämyspedagogiikka keskittyy onnistuneiden elämysten kokemiseen ja omien rajojen etsimiseen ja parhaimmat tulokset saavutetaan asettamalla tavoitteet korkealle, mutta kuitenkin saavutettaviksi. Tarkoituksena onkin siis saada yksilö tai ryhmä ylittämään rajojaan. Tarkoitukset ovat paljon syvemmillä kuin hauskanpidossa ja oikein ohjattuna ja valvottuna ne auttavat tulevaa elämää varten. Yhteiset tavoitteet ja haasteet innostavat lapsia ylittämään itsensä ja ryhmän jäsenet ja kehittää ryhmätyöskentelytaitoja. (Kangasniemi, Reitti & Sillanpää-Reitti 2009, 3,5.)

Poimin Anu Pulkkinen virkkeen hänen tekemästään tiivistelmästä, johon hän kiteyttää mielestäni erittäin hyvin elämyksellisen ja seikkailullisen toiminnan sisällön ”Virkistyspainotteinen ohjelma voi jollekin osallistujalle olla hyvinkin vaikuttava ja syvällinen kokemus, ja vastaavasti joskus vaativakaan ohjelma ei nosta esiin merkityksellisiä kasvukokemuksia” (Pulkkinen).. Hän mainitsee myös, että elämyspedagogiseksi tarkoitettuun ohjelmaan osallistujan pitää itse saada päättää, onko se hänelle virkistysellinen, kasvatuksellinen vai jopa terapeuttilinen. Ohjaaja tarjoaa osallistujalle vain välineen ja osallistuja valitsee itse vauhtinsa ja suuntansa. (Pulkkinen.)

5.3 Toiminnallisen ryhmätyön päämäärät ja tavoitealueet

Norjalainen Ken Heap on käsitellyt toiminnallisen ryhmien käyttöä sosiaalityössä. Hän on paneutunut tavoitteisiin ja päämääriin, joihin voi päästä toiminnallisella ryh-

mätyöllä. Seuraavassa Ken Heapia mukaillen viisi toiminnallisen ryhmätyön tavoite-
aluetta, joita katsotaan lasten ja nuorten kannalta. (Nyqvist 1998, 55.)

1. kontaktien ja vuorovaikutuksen lisääminen,
2. ongelmien käsittelyn helpottaminen,
3. sosiaalisen kasvun ja oppimisen edistäminen,
4. itseluottamuksen ja itsetunnon kasvu onnistumisen myötä,
5. muutokseen valmistaminen. (Nyqvist 1998, 55.)

5.3.1 Kontaktien ja vuorovaikutuksen lisääminen

Sosiaalisten kontaktien väheneminen ja yksipuolistuminen vaikuttaa koulupinnauksina ja kouluhäiriköintinä. Ongelmat kasautuvat ja kouluun meneminen muodostuu vastenmieliseksi. Nuorten vapaa-ajan kontaktit ovat pääasiassa muihin samassa tilanteessa oleviin nuoriin, mikä lisää painetta ryhmässä tapahtuvaan häiriökäyttäytymiseen. Ollessaan mukana ryhmätoiminnassa, nuoret pääsevät vuorovaikutukseen eri sosiaalisten ympäristöjen kanssa. Heidän kontaktinsa aikuisiin muodostuvat toisenaikaisiksi, koska kyseessä on vapaaehtoisuuteen perustuvaa toimintaa, missä he itse voivat vaikuttaa toiminnan sisältöön. (Nyqvist 1998, 55–56.)

Toiminnallisten harjoitusten avulla voidaan edistää yksilön henkistä kasvua ja hänen yksilöllisen minänsä kehittymistä sekä roolituntemusta. Toiminnallisten harjoitusten onnistuminen vaatii yhteistoimintaa ja keskinäistä vuorovaikutusta. Niiden tarkoituksena on saada nuoret toiminnallisuuden kautta kehittämään yhteistyö- ja vuorovaikutustaitojaan. Toiminnallisten harjoitusten tavoitteena on aktiivisuuden kautta tapahtuva minäkuvan ja tunteiden hallinnan kehittäminen. (Kataja, Jaakkola & Liukkonen 2011, 10, 31.)

Suppea ja vääränlainen kaveripiiri on monen Uudenkoiviston vastaanottokotiin tulevan nuoren yksi ongelmista. Niin oli myös nyt leirillä mukana olleilla. Nuori tarvitsee esimerkiksi hyvin käyttäytyviä nuoria ja fiksuja aikuisia, jotka omalla esimerkillään ja epäkohtiin puuttumisellaan luovat nuorelle erilaisen toimintamallin.

Leirillä oli hyvin havaittavissa joidenkin nuorten kohdalla vapautuneisuutta, jota ei suljetussa vastaanottokodissa näe. Tuntui, kuin he olisivat olleet omia itseään ja puhuivat asioistaan avoimemmin. Myös heidän vapaa-ajan toimintaansa ryhmässä toimiminen oli helpompaa, kun läsnä oli jatkuvasti aikuinen rohkaisemassa toimintaan.

5.3.2 Ongelmien käsittelyn helpottaminen

Ryhmätoiminnan parhaita puolia on ongelmien ja ongelmatilanteiden käsittelyn helpottuminen. Toiminta itsessään synnyttää ongelmatilanteita, joihin nuoret muuallakin ajautuisivat. Esimerkiksi leirioloissa syntyvät ongelmatilanteet, jotka muissa oloissa jäisivät yleensä käsittelemättä, käsitellään leirillä mukana olevan työntekijän kanssa. Työntekijä käy nuorten kanssa ongelmatilanteet läpi ja ne selvitetään. Kun ryhmä on pitkään yhdessä, saattaa vierähtää pitkäänkin keskustellen ja asioita pohtien. Kun ryhmä kiintyy ja keskinäinen luottamus kasvaa, pystytään yleensä keskustelemaan vaikeistakin asioista. (Nyqvist 1998, 56–57.)

Järjestämälläni leirillä meitä ohjaajia oli jatkuvasti nuorten kanssa läsnä. Jokaiseen ongelmatilanteeseen puututtiin välittömästi ja ne käsiteltiin tuoreeltaan. Vaikka leiri oli kestoltaan lyhyt, oli havaittavissa, että yksittäisistä nuorista tuli ryhmä. Me ohjaajat tunsimme nuoret paremmin, kuin he toisensa, mutta heistäkin tuli parempia kavereita iltaan mennessä. Ennen yöpuulle käymistä nuoret kävivät meidän ohjaajien kanssa syvällisiäkin keskusteluja erinäisistä asioista, vaikka muita nuoria oli läsnä.

5.3.3 Sosiaalisen kasvun ja oppimisen edistäminen

Sosiaalisen toimivuuden edistäminen tarkoittaa monia erilaisia yksilön selviytymiseen kuuluvia asioita, kuten sosiaalisten taitojen oppimista. Näitä taitoja ovat esimerkiksi kypsyminen, itsekontrollin lisääminen, pelon hallinta ja toisten huomioon ottaminen. Sosiaalinen kasvu ja oppimisen ajatus lähtee siitä, että ryhmää pidetään ”mini-yhteiskuntana”. Siellä opitaan sosiaalisia taitoja ja niitä sovelletaan käytäntöön. Nämä taas johtavat sosiaalisempaan ja kypsempään käyttäytymiseen ja lopulta parempaan elämässä selviytymiseen. (Nyqvist 1998, 57.)

Kasvun ja oppimisen taustalla on sosiaalisen oppimisen teoria, joka tarkoittaa positiivisen käyttäytymisen vahvistamista. Taustalla on myös kognitiivinen psykologian teoria, jossa kokemuksen osuutta yksilön ajatusrakenteessa ja tietoisuudessa korostetaan. Nuoren kehittyminen muokkautuu myös mallioppimisen mukaan. Nuori saa aikuismallinsa työntekijöiltä, jotka ovat samalle heidän esikuviaan. (Nygqvist 1998, 57.)

Vaikka me ohjaajat tunnemme välillä olevamme vapaalla, kun olemme leiriolosuhteissa, on ensiarvoisen tärkeää antaa nuorille silti hyvä ja hyväksyttävä aikuisen malli. Täytyy pitää jatkuvasti mielessä, että he tarkkailevat meidän toimintaamme jatkuvasti. Jos ohjaaja tekee jotain, joka ei ole yleisesti hyväksyttävää, on vaikea perustella nuorille, miksi he eivät saisi tehdä samoin. Sama pätee myös vastaanottokodissa ja muualla nuorten kanssa toimittaessa.

Monesti vaikeuksissa olevilla nuorilla on ollut puutteellisia aikuiskontakteja ja siksi niiden merkitys ryhmätyössä korostuu entisestään. Ryhmässä nuori joutuu ottamaan vastuuta ja jakamaan sitä, käsittelemään odottamista, itsekontrollia ja toisten oikeuksien tunnustamista. (Nygqvist 1998, 57–58.)

5.3.4 Itseluottamuksen ja itsetunnon kasvu onnistumisen myötä

Tehokkuutta ja kilpailua korostavassa yhteiskunnassa lastensuojelun asiakkailla on tavallisesti pessimistinen käsitys tulevaisuudestaan. He ajattelevat päätyvänsä alkoholisteiksi tai rikollisiksi, tai muuten vaan häviäjiksi ja muita huonommiksi. Suoritus- ja kilpailukeskeisessä koulujärjestelmässä epäonnistunut nuori voi kuvitella olevansa huono muillakin elämän osa-alueilla. On erityisen tärkeää vaikuttaa nuoren minäkuvaan, jotta muutos olisi mahdollinen. Vaikka nuori kokisikin epäonnistuneensa koulussa, poliisit pitäisivät häntä rikollisena ja asuinalueellaan häntä pidettäisiin huligaanina, saa hän ryhmätoiminnassa käyttää resursseja, jotka eivät muualla tule esiin. Ryhmätoiminnasta saadut onnistumisen ja selviytymisen kokemukset muuttavat nuoren negatiivisia käsityksiä itsestään ja lisäävät itseluottamusta ja itsetuntoa. (Nygqvist 1998, 58.)

Fyysistä suoritusta enemmän merkitsee onnistumisen tai saavuttamisen tunteet. Onnistuminen on enemmän, kuin yksilöllinen kokemus; se on koko ryhmää koskeva kollektiivinen kokemus. Jos nuori ei kuitenkaan ole kiinnittynyt ryhmään, saattaa hän kokea olevansa muita huonompi ja pettyä. (Nygqvist 1998, 59.)

Leirillä piti jossain lajeissa jakaa ryhmä kahtia. Tein jaon tietoisesti kahteen osaan niin, että toisessa olivat urheilulliset ja räväkät pojat ja toisessa tytöt ja rauhallisemmat pojat. Näin siksi, että kukaan ei kokisi olevansa muita huonompi suorittaja. Näin kaikki saivat mahdollisimman paljon onnistumisen tunteita. Onnistumisia ja itseluottamusta tuli myös muista lajeista ja ryhmäytymistehtävistä, jossa kaikki pääsivät käyttämään omia vahvuuksiaan.

5.3.5 Muutokseen valmistaminen

Ryhmätyö on vain yksi keino tukea nuorta matkalla kohti tavoitteita. Ryhmässä onnistuminen itsessään ei riitä muuttamaan elämäntilannetta, vaan nuoren pitää selviytyä elämässään omin avuin. Kyse on käyntiin pantavasta prosessista, jonka jälkeen tulee toimeen omillaan. Nuoren on aina vaikeaa käsitellä ongelmia ja elämäntilanteen muutos voi johtaa kaksiarvoisuuteen. Näissä tilanteissa vanhemmat voivat kääntyä ryhmän työntekijöiden puoleen, joidenka havainnot ja ratkaisut auttavat vanhempia kodin konfliktitilanteisiin. (Nygqvist 1998, 59.)

Kahden tai useamman päivän leiri ei todennäköisesti muuta kokonaan tai pysyvästi kenenkään nuoren elämää, mutta se voi antaa monelle heistä pieniä muistoja, joista saa suuntaa ja voimavaroja tulevaisuudessa. Erityisesti yhdelle mukana olleista nuorista uskoisin leirillä tapahtuneiden positiivisten asioiden ja onnistuneisuuden tunteen palaavan mieleen vielä monta kertaa elämänsä aikana.

5.4 Syrjäytyminen

Syrjäytyminen voidaan yleisesti määritellä yksilöä yhteiskuntaan yhdistävien siteiden heikkoudeksi. Kuitenkin, jotta voidaan puhua oikeasta syrjäytymisestä, on yksilöä ja

yhteiskuntaa yhdistävien siteiden heikkouden liittyttävä yksilön joutumisesta yhteiskunnan keskeisten toiminnallisten areenoiden ulkopuolelle. (Raunio 2006, 9-10.)

Raunion mukaan lasten syrjäytyminen liittyy ennen kaikkea lastensuojelun toimenpiteisiin ja näiden taustalla oleviin perheiden ongelmiin. Näissä perheissä esiintyy yleensä useammanlaisten hyvinvoinnin ongelmien kasautumista. Lastensuojelun tarpeen ja lasten sijoitusten taustalla on monia eri syitä, jotka johtavat lasten syrjäytymiseen. Lasten sijoitukseen johtavia yleisimpiä syitä ovat hoidon laiminlyönti tai vanhempien kyvyttömyys kohdata lapsen tarpeita ja vastata niihin. Kyvyttömyyttä aiheuttavat ja ylläpitävät päihteiden käyttö, vanhempien ristiriidat, mielenterveysongelmat ja avuttomuus. (Raunio 2006, 99.)

5.5 Hyvän nuoruuden karikot

Yhä useampi lapsen sijoittaminen lastensuojelulaitokseen tai sijaisperheeseen perustuu nykyään lapsen omiin ongelmiin, kuten koulussa pärjäämiseen, rikollisuuteen tai päihteiden käyttöön. Myös lasten mielenterveysongelmat ovat kasvaneet ja yli puolet sijoitetuista tarvitsee psykiatrin apua. (Raunio 2006, 101.) Järjestämälläni leirillä oli mukana nuoria, joiden arjesta löytyi kaikkia näitä ongelmia; toisilta useampia, ja monella vielä muitakin, mitä Raunio tekstissään mainitsi. Otin selvää useista syrjäytymiseen johtavista asioista, jotta olisin ollut tietoisempi osallistuvien nuorten lähtökohdista. Toivoin leirin motivoivan nuoria liikunnan ja yhdessäolon pariin, jotta he välttyisivät erilaisilta hyvän nuoruuden karikoilta.

5.5.1 Netti- ja peliriippuvuus

Vaikka Internet onkin mahdollistanut sosiaalisten kontaktien luonnin, vaivattoman asioinnin ja tiedon saannin, niin samalla se on tuonut mukanaan erilaisia uhkatekijöitä. Vuonna 2002 Newsweek nimesi Internetin käyttöä sanoilla ”elektroninen morfiini”, koska se saa ihmiset viettämään tarpeettoman paljon aikaa verkossa. Liiallisesta netin käytöstä tulee haitallisia vaikutuksia mm. opiskeluun ja sosiaaliin suhteisiin. Kirjallisuudessa Internet-riippuvuus on määritelty hallitsemattomaksi ja vahingoittavaksi Internetin käytöksi, johon sisältyy myös pelaaminen. Niillä, joiden on todettu

kärsivän haitallisesta Internetin käytöstä, on todettu olevan unihäiriöitä, masennusoireita, mielialahäiriöitä, sosiaalista vetäytyneisyyttä, päihdeongelmia ja tarkkaavaisuushäiriöitä. Nämä ongelmat ovat osanaan syynä runsaalle netin käytölle ja osin ne ovat sen seurausta. (Korkeila 2013.)

Peliongelma syntyy henkilön rahan- ja/tai ajankäytöltään liiallisesta pelaamisesta, josta seuraa kielteisiä vaikutuksia pelaajaan itseensä, hänen läheisiinsä tai muuhun sosiaaliseen ympäristöön. Nämä liittyvät usein talouteen, suoriutumiseen opinnoissa tai fyysiseen ja psyykkiseen terveyteen. Jos henkilön peliriippuvuus vielä liittyy muihin ongelmiin, kuten masennukseen tai päihdeongelmiin, on haastavaa tunnistaa ja auttaa häntä kokonaisvaltaisesti. (Jaakkola 2011.)

Tämä näkyy myös vastaanottokotiin tulevien nuorten keskuudessa. Moni heistä istuisi kotona ollessaan illat ja yöt vain koneella joko netissä tai pelien parissa. Myös leirillä mukanaamme oli tällaisia henkilöitä. Heillä nettiriippuvuus vaikuttaa arkeen eniten niin, että he passivoituvat ja ovat vaarassa syrjäytyä, jättämällä kavereiden tapaamista tai harrastuksia vähemmälle. Iltaisin ja yöllä tapahtuva internetissä surffaaminen vaikuttaa myös seuraavaan koulupäivään, josta helposti myöhästytään, tai sinne jätetään kokonaan menemättä.

Kokoomuksen kansanedustaja Sinuhe Wallinheimo ja keskustan kansanedustaja Juha Sipilä tuovat huolensa lasten nettiriippuvuudesta esiin Helsingin sanomien mielipidekirjoituksessaan 5.5.2013; ”Onko virtuaalimaailma nuorille uhka vai mahdollisuus?” Heidän mielestään nykyisten lasten pärjääminen edellyttää uusien internet-teknologioiden ymmärtämistä ja hallintaa ja siinä avautuvia yhteiskunnallisia mahdollisuuksia. He olettavat näiden osaajien vievän yhteiskuntaamme eteenpäin monesakin suhteessa. He tuovat kuitenkin esiin huolensa siitä, että suomalaisten ”virtualisoituminen” eli ole täysin ongelmatonta. Netin tarjoamat visuaaliset ärsykkeet kourkuttavat joitakin lapsia ja siitä tulee pahimmillaan reaali maailman korvike. (Wallinheimo & Sipilä 2013.)

Wallinheimo ja Sipilä ovat huolissaan lasten kiinnostuksesta ja valmiuksista tavallisten ihmissuhteiden solmimiseen ja harrastuksiin. Heidän mukaansa ne lopahtavat tai kykyjä niiden hankkimiseen ei ehditä oppia ja tämä näkyy jo fyysisen kunnon hei-

kentymisenä. Netistä tarvitsemansa tiedon nopeasti hankkivat lapset voivat aiheuttaa järjestyshäiriöitä normaaleilla oppitunneilla, koska heidän keskittymiskykynsä vaikeutuu. (Wallinheimo & Sipilä 2013.)

Wallinheimo ja Sipilä ovat kuitenkin sitä mieltä, että nettiä ei pidä kieltää, eikä myöskään pidä hillitä digitalisoitumista ja uutta teknologiaa. On kuitenkin aikuisten velvollisuus löytää verkkomaailman tasapaino fyysisen, psyykkisen ja todellisen sosiaalisen elämän kanssa. (Wallinheimo & Sipilä 2013.)

5.5.2 Päähteet

Leirille osallistuneiden nuorten joukossa oli nuoria, jotka olivat jo käyttäneet päihteitä, kuten alkoholia ja kannabista. Leiri- ja urheilutoimintaan tutustuttamalla halusin antaa heille positiivisia kokemuksia ja esimerkkejä mahdollisista vaihtoehtoisista tavoista viettää päihteetöntä vapaa-aikaa.

Alkoholin käytön syitä ovat sen välitön ahdistusta ja jännitystä lievittävä vaikutus, arkipäiväisten vaikeuksien ja ristiriitojen unohtaminen, irrottelen ja rohkaisun väline, mutta se on myös tapa. Juon, koska olen tällaisessa tilanteessa, seurassa ja paikassa juonut ennenkin. Syynä nuorilla alkoholin nauttimiseen toistensa seurassa on kuitenkin yleensä sosiaaliset syyt. Jos alkoholin käyttö tulee tavaksi, nuoren elimistö tottuu siihen ja hänelle muodostuu päihderiippuvuus. Riippuvuus on fyysistä, psyykkistä ja sosiaalista. Alkoholismi myös periytyy vanhemmilta lapsille ja jos toinen vanhemmista on alkoholisti, nousee lapsen riski alkoholisoitumiseen nelinkertaiseksi. Jos molemmat vanhemmat ovat alkoholisteja, nousee luku 25-kertaiseksi. Alkoholisoituneille nuorille on moninkertainen riski ajautua rikollisiin tekoihin ja väkivaltatilanteisiin. (Aaltonen, Ojanen, Vihunen & Vilén 2007, 295–296.)

Nuoret käyttävät päihtymistarkoituksena myös lääkkeitä ja lääkkeiden ja alkoholin sekakäyttöä. Nuoret käyttävät rauhoittavia lääkkeitä, tai särky- ja unilääkkeitä, joihin heille tulee helposti riippuvuus. Lääkkeiden käytön lopettamisesta seuraa vieroitusoireita. Lääkkeiden, huumeiden ja alkoholin sekakäyttö voi olla jopa hengenvaarallista ja tällaiselle käyttäjälle kelpaa melkein mikä tahansa aine, jos hän vain saa

sillä päänsä sekaisin. Sekakäytön vieroitusoireet voivat kestää jopa viikkoja. (Aaltonen ym. 2007, 300.)

Huumeiden kokeilu voi olla osa murrosikäisen riskinottoja. Suomessa yleisimmin käytettävät huumausaineet ovat kannabis, amfetamiini johdannaisineen, opiaatit, kokaiini ja sen johdannaiset ja LSD. Kuitenkin aineiden kemiallinen koostumus on toissijaista ja ratkaisevaa on niiden käyttötapa ja –tarkoitus. Huumetta ovat kaikki aineet, joita käytetään huumaantumistarkoituksessa. Murrosikäistä huumeidenkäyttäjää voi olla vaikea tunnistaa, koska hänessä tapahtuu muutenkin muutoksia murrosiästä johtuen. Kuitenkin liiallinen passivoituminen, haluttomuus, levottomuus tai aggressiivisuus voi lisääntyä. Epäsiisti ulkonäkö, laihtuminen tai mielenterveysongelmat ja univaikeudet ovat merkkejä huumeiden käytöstä. Varmoja merkkejä ovat verestävät silmät ja neulanpisto jäljet käsivarsissa ovat varmoja merkkejä huumeiden käytöstä. (Aaltonen ym. 2007, 305.)

Jos nuori käyttää päihteitä jatkuvasti, on hänen käyttäytymiseensä puututtava ajoissa ja tiukasti. Nuori tarvitsee ymmärrystä osakseen, mutta tärkeää on myös rajojen asettaminen. Nuorelle pitää löytää jotain muuta tekemistä juomisen tilalle. Tällaista tekemistä voi olla harrastuksen tai jonkin muun hyviä kokemuksia nuoren elämään tuova asia, jonka avulla hän saa myönteisiä elämyksiä ja ne kannustavat häntä elämään ilman päihteitä. (Aaltonen ym. 2007, 297.)

5.5.3 Mielenterveysongelmat

Vakavista mielenterveydellisistä ongelmista kärsiviä nuoria ei osallistunut leirillemme. Leiri toimi kuitenkin ennaltaehkäisevänä mielenterveystyönä tarjoten onnistumisen kokemuksia mm. päästessään esittämään omia vahvuuksiaan osana ryhmää. Leirillä heille annettiin mahdollisuus tulla hyväksytyksi omana itsenään heikkouksineen ja vahvuuksineen.

Sigmund Freudin mukaan mielenterveys on yksinkertaisesti kykyä rakastaa ja tehdä työtä. Maailman Terveysjärjestö määrittelee sen seuraavasti: Mielenterveys on hy-

vinvoinnin tila, jossa yksilö ymmärtää omat kykynsä, pystyy toimimaan elämän normaaleissa stressitilanteissa ja työskentelemään tuottavasti ja tuloksellisesti, ja kykenee toimimaan yhteisön jäsenenä. (Kinnunen 2011, 20.)

Identiteetin ja mielenterveyden perustana ovat yksilöllinen alttius, perimä, elämäntapahtumat ja ympäristö. Ihmisellä on persoonallisia piirteitä jo syntyessään ja perusta mielenterveydelle ja persoonallisuudelle rakentuu jo lapsuudessa. Oma identiteetti pitää löytää nuoruudessa, jolloin ihmisen tapa käyttäytyä muotoutuu. Nuoruudessa myös esimerkiksi käsitys oikeudenmukaisuudesta vielä kehittyy, joten nuoren ajatteluun on vielä mahdollista vaikuttaa. Nuoruusiässä nuorella on kolme kehitystehtävää, jotka ovat itsenäistyminen ja vanhemmista irtaantuminen, oman muuttuneen kehonsa hyväksyminen ja identiteetin löytäminen, johon sisältyy minäkuvan, itsetunnon, maailmankuvan, arvojen, elämänfilosofian ja luontaisen tavan elää ja toimia, sekä yksilöityminen, joka tarkoittaa autonomiaa ja riippumattomuutta. Jos persoonallisuuden ja identiteetin kehityksessä tapahtuu häiriöitä, ne voivat johtaa mielenterveyden häiriintymiseen. (Kinnunen 2011, 24–27.)

Jos varhaisnuoruudessa nuori onnistuu sosiaalisissa suhteissa, hän saa onnistumisen kokemuksia. Näistä onnistumisen kokemuksista hänelle kehittyy pysyvyyden tunne. Jos näitä ei tule ja nuori kokee, ettei ole missään hyvä ja hän jää sosiaalisten ryhmien ulkopuolelle, hänelle tulee alemmuuden tunteita. Jos nuori kokee itsensä hyväksytyksi sellaisena kuin on, hänen identiteettinsä vahvistuu. Jälkimoderni yhteiskunta on lyhytaikaisten ihmis- ja työsuhteiden, sekä muiden elämän osa-alueiden muutosten vuoksi vaikea paikka löytää identiteettiä. Jos nuori ei löydäkään itselleen sopivaa identiteettiä, voi yhteiskuntaan sopeutuminen tuottaa ongelmia. (Kinnunen 2011, 25; 27.)

5.5.4 Nuorisorikollisuus

Leirille osallistuneiden nuorten joukossa oli nuori/nuoria jotka olivat vastaanottokodissa tekemiensä rikosten vuoksi. Aivan kuten mainitsin kohdassa 3.5.2. Päihteet, leiri- ja urheilutoimintaan tutustuttamalla halusin antaa heille positiivisia kokemuksia ja esimerkkejä mahdollisista vaihtoehtoista tavoista viettää vapaa-aikaa. Rikollises-

ta toiminnasta jännityksen etsimisen sijaan, nuori voisi saada kokemuksia ja onnistumisen tunteita urheilusta.

Nuorisorikollisuudelle tyypillistä on sen lyhytaikaisuus ja rikokset ovat yleensä lieviä. Usein rikokset johtuvat ajattelemattomuudesta ja ymmärtämättömyydestä, ja ne liittyvät jännityksen ja toiminnan etsintään. Ns. ryhmärikosten tekeminen yhdistää ja yhdessä tekeminen antaa voimaa jännityksen voittamiseen. Yleisimmin rikoksia tekevä on 15–20-vuotias poika. Varhainen puuttuminen ja kierteen katkaiseminen on ensiarvoisen tärkeää. (Aaltonen ym. 2007, 314–315.)

Nuoren rikollisen käyttäytymisen selitysmalleja on useita. Näitä ovat mm. lähiympäristö, johon kuuluu perhe ja toveripiiri ja usein taustalla on hoidon tai huolenpidon laiminlyönti tai kotona tapahtuva pahoinpitely. Rikollista käyttäytymistä tuottavat myös sosiaalisen kontrollin puute ja heikko kiinnittyminen perheeseen tai muihin sosiaalisiin instituutioihin, kuten kouluun. Rikollisen käyttäytymisen voi myös oppia sosiaalistumalla rikolliseen elämäntapaan. Nuori voi myös leimautua rikolliseksi ja häneltä odotetaan tiettyä käyttäytymistä, jota hän alkaa toteuttaa. Myös monenlaiset hyvinvoinnin puutteet kuten köyhyys, työttömyys ja matala koulutustaso aiheuttavat rikollista käyttäytymistä. Alemman sosiaaliluokan nuoret, jotka hengailevat avoimissa tilanteissa, eivätkä pääse parempiosaisten nuorten tiloihin tai koteihin, ovat paremmin näkyvissä ja siten myös kontrollitoimenpiteiden kohteena ja täten leimautuvat herkemmin rikollisiksi. (Aaltonen ym. 2007, 316–318.)

Nuori rikollinen voidaan tuomita vain, jos hän on täyttänyt 15 vuotta. Mutta rikosoikeusjärjestelmää sivuavia toimia on useita. Näitä ovat esitutkinta, vahingonkorvausvelvollisuus ja sovittelu, mutta nuori rikoksentekijä voi valikoitua myös lastensuojelun asiakkaaksi, ja siten erilaisten tukitoimien, mutta myös pakkotoimien kohteiksi. (Kuula & Marttunen 2009, 1.)

Tutkittaessa perheen taloudellisen tilanteen yhteyttä nuorten rikoskäyttäytymiseen, on nuorisorikollisuuskyselyissä todettu, että perheen taloudellinen tilanne vaikuttaa siihen. Mitä heikompi perheen taloudellinen tilanne on, sitä suuremmalla todennäköisyydellä nuori on syylistynyt pahoinpitelyihin, varastamiseen tai marihuanan tai hasiksen käyttöön. Taloudellisen tilanteen pahentuessa kasvaa myös nuorten toden-

näköisyys joutua väkivallan uhriksi. Talousvaikeudet vaikuttavat myös nuoren rikoskäyttäytymisen laaja-alaisuuteen, eli monen tyyppisten kiellettyjen tekojen kasaantumiseen. (Kivivuori, 2009, 15.)

Vaikka nuori ei olisikaan taloudellisesti huono-osaisesta perheestä, hän voi olla sosiaalisesti syrjäytynyt. Rikoksiin syyllistymiseen kasvattavaa riskiä nostaa sosiaalisten kontrollien ja sosiaalisten siteiden heikkeneminen, tai niitä harjoittavista instituutioista irtautuminen. (Kivivuori, 2009, 12–13.)

Jotta voidaan lisätä nuorten hyvinvointia ja ehkäistä tehokkaammin nuorten syrjäytymistä, on tärkeitä ennaltaehkäistä nuorisorikollisuutta. Rikollisuuden ennaltaehkäisyä ovat myös kaikki nuorta ja hänen perhettään tukevat yhteiskunnan palvelut. (Aaltonen ym. 2007, 318.)

5.5.5 Kasautuva huono-osaisuus ja köyhyys

Leirille osallistuneilla nuorilla, tai heidän perheillään ja vanhemmillaan, oli monella havaittavissa kasautuvan huono-osaisuuden osatekijöitä. Toisilla kasautuminen oli laajempaa ja heillä oli useampia huono-osaisuuden tunnuspiirteitä kuin toisilla.

Yhteiskuntatieteissä on tärkeitä syrjäytymisen tutkimisessa, kasautuneeseen huono-osaisuuteen johtava prosessi. Käytännössä kuitenkin prosessin sijaan tutkitaan lopputulosta, eli kasautuneen huono-osaisuuden esiintymistä. Tutkittaessa sosiaalista syrjäytymistä aiheuttavia hyvinvoinnin ongelmia, käytettiin aineistona Pohjoismaisia elinolotutkimuksia. Näitä ongelmia todettiin olevan taloudelliset ongelmat, heikko asumistaso, terveysongelmat, työttömyys, väkivallan, tai sen uhan kokeminen, tai läheisten ystävien puuttuminen. Tutkimuksen mukaan syrjäytyneeksi luokiteltavaksi riittää se, että omaa kaksi, tai useamman näistä kuudesta ongelmasta. (Raunio 2006, 28–29.)

Huono-osaisuus on usein periytyvää ja työttömien ja kouluttamattomien nuorten vanhemmista noin puolet on samassa tilanteessa kuin heidän lapsensa. Myös vanhempien omalla koulutustasolla on merkitystä lastensa koulutukseen hakeutumiseen.

Syrjäytymisen riski kasvaa niillä, joilla on jo lähtökohtaisesti vähempi ympäristön tuki ja resurssit ovat pienemmät. Syrjäytymistä voidaan pitää prosessina, joka ketjuuntuu ja jossa kasaantuvat sosiaaliset ongelmat. Jos nuori epäonnistuu peruskoulussa, hän voi karsiutua ammattikoulutuksesta ja joutuu huonoon työmarkkina-asemaan ja siten taloudellisiin ongelmiin ja syrjäytymiseen. Riskeistä huolimatta, syrjäytymistä voidaan ehkäistä suojaavilla tekijöillä, joita ovat esimerkiksi läheiset ihmissuhteet, harrastusmahdollisuudet ja oikea-aikainen puuttuminen varhaisen hyvinvoinnin tukemiseen. (Pekkarinen, Vehkalahti & Myllyniemi 2012, 88-89.)

Lapsiperheiden köyhyyden taustalla on työttömyyttä, erityisesti pitkäaikaistyöttömyyttä, ja epävarma asema työmarkkinoilla. Usein lapsiperheiden köyhyyden taustalla on pätkätöiden, osa-aikaisuuden ja matalapalkkaisuuden yhdistelmä. Kuitenkin taloudellista köyhyyttä välittömämmin lapsen hyvinvointiin, kasvuun ja kehitykseen vaikuttaa intellektuaalisesta tai kulttuurisesta köyhyydestä, sosiaalisten kontaktien puutteesta johtuvasta sosiaalisesta köyhyydestä ja vanhemmilta saadun emotionaalisen huolenpidon puutteesta johtuvasta emotionaalisesta köyhyydestä. Nämä köyhyyden ilmentymät voivat johtaa lapsen syrjäytymiseen kasvusta ja kehityksestä. Perheen taloudellinen köyhyys voi vahvistaa näitä köyhyyden osa-alueita. (Raunio 2006, 115; 111.)

5.5.6 Koulunkäynnin laiminlyönti

Vastaanottokodin nuorista monella on ongelmia koulunkäynnin kanssa. Monella Yyterin leirillä mukana olleella nuorella on taustalla koulupinnaamista ja häiriökäyttäytymistä koulussa.

Syrjäytymisen ennaltaehkäisemistä korostetaan esimerkiksi koulua koskevassa lainsäädännössä ja opetussuunnitelmissa, koska nykyään ollaan huolissaan syrjäytymisvaarassa olevista lapsista ja nuorista. Erityisesti niin sanottuihin koulupudokkaisiin kiinnitetään huomiota. Koulupudokkaat ovat niitä, jotka jäävät peruskoulun jälkeen ilman koulutuspaikkaa tai keskeyttävät toisen asteen koulutuksen. Kun nuori jää koulutuksen ulkopuolelle, sitä pidetään alkuna syrjäytymiseen tai eristäytymiseen. (Aho-la & Galli 2010, 132.)

Opinto-ohjaajat pitävät nykyään huolen siitä, että kaikki hakevat johonkin opiskelemaan peruskoulun jälkeen. Siksi yhteishaussa hakematta jättäminen on harvinaista. Tilastokeskuksen mukaan nuorista peruskoulunsa päättäneistä jätti hakematta yhteishaussa vuonna 2007 vain 1,7 %. Se, että nuori ei pääse jatkokoulutukseen, johtuu yleensä huonosta peruskoulun päättötodistuksesta, epärealistisista koulutustavoitteista tai epäonnistuneesta ohjauksesta. Myös toisen asteen koulutuksen keskeyttäminen on ongelma, sillä esimerkiksi lukuvuonna 2006–2007, 10,3 % pojista ja 10 % tytöistä ammatilliseen koulutukseen menneistä keskeytti opintonsa. Lukioon menneiden vastaavat luvut olivat 4,6 % ja 3,8 %. (Ahola & Galli 2010, 132.)

6 LIIKUNTA- JA ELÄMYSLEIRIN TOTEUTUS

6.1 Leirin alustus

Leirin käytännön järjestelyt alkoivat pohdinnoillani siitä, missä se järjestettäisiin. Uudenkoiviston vastaava ohjaaja Piia Pihlajamäki ehdotti Yyteri Beach – nimisessä lomakylässä olevaa mökkiä, jonka saisimme edullisesti vuokrattua. Paikka oli otollinen tapahtuman järjestämiseen myös siksi, että lähellä sijaitsi paljon harrastemahdollisuuksia ja myös Yyterin sannat olivat lähellä.

Varattuani mökin, kävin tutustumassa siihen ja sen lähimaastoon ja kartoitin yleisesti, mitä alueella voi nuorten kanssa tehdä. Kun olin tutustunut alueeseen ja harrastusmahdollisuuksiin, kävin neuvotteluja lomakylän omistajan kanssa käytännön järjestelyistä ja maksuista. Hän lupasi tarvitsemamme palvelut käyttöömmme ilmaiseksi. Tässä vaiheessa minulle oli muodostunut alustava kuva lajeista ja toiminnoista, joita voisimme leirin aikana toteuttaa. Näitä olivat frisbeegolf, metsägolf, beachfutis, lentopallo, erilaiset ryhmäytymisleikit ja varalla perinteiset suomalaiset mökkipelit kuten petanque, kroketti ja mölkky. Myös saunan ja mökin terassilla olevan paljon lämmittäminen sisällytin suunnitelmaani ajanvietteeksi.

Kun lajit olivat pääpiirteittäin selvillä, piti minun hoitaa välineet käyttöömmme. Metsägolfvälineet sain lainattua koulumme liikuntavarastosta ja frisbeegolfkiekot lainasin vapaa-aikavirastolta. Rantajalkapallo ja lentopallo minulla olivat omasta takaa ja mölkkypeli löytyi vastaanottokodista. Ryhmäytymisleikkeihin tarvittavat välineet, kuten köysi ja pressu, minulla oli itselläni.

Urheiluvälineiden lisäksi minun piti suunnitella kaikki muu tarpeisto, joka leirille piti ottaa mukaan. Yöpymiseen tarvittavat tavarat kuten tyynyliinat ja makuupussit tulivat vastaanottokodista. Astiat ja muu tarpeisto tuli myös vastaanottokodista. Kaikki tavarat ja ruoat, joita ei ollut saatavissa vastaanottokodista, kävin ostamassa päivää ennen leirin alkua tavaratalosta vastaanottokodin kortilla. Tarkoitukseni oli hoitaa kaikki

mahdollisimman pitkälle itse, jotta vastaanottokodin arki ei olisi häiriintynyt ja muille työntekijöille ei olisi tullut yhtään enempää kuormaa oman työnsä lisäksi.

Leiriä edeltävänä päivänä kävin myös viemässä etukäteen mahdollisimman paljon ruokaa ja muuta tavaraa mökille, jotta aikamme ei menisi turhaan sähläämiseen tavaroiden, kuten ruokien pakkaamiseen. Tähän oli syynä myös se, että minun oli laitettava jääkaappi etukäteen päälle ja tarkastettava muutenkin mökki odottamattomien yllätysten varalta. Jääkaappi oli myös melko pieni, joten minun oli tarkasti mietittävä sen täyttö ja mitä sinne ylipäättään kannatti laittaa.

Jotta henkilökunta olisi mahdollisimman tietoinen etukäteen leirin ohjelmasta, päätin laatia heille ajoissa infokansion. Kansioissa oli alustava aikataulu ja alueen kartta ajo-ohjeineen paikalle. Se sisälsi myös frisbeegolfradan kartan, sekä joitain informatiivisia asioita. Kansiosta laadin kopiot kummallekin Uudenkoiviston vastaanottokodin osastolle. Kansion lopussa ilmaisin, että kaikki palaute ja kehittämis ehdotukset ja ideat olisivat erittäin tervetulleita. Palautetta myös hieman tuli ja niiden ansiosta muu henkilökunta sai mielipiteensä ilmaistua ja se auttoi minua kehittämään tapahtumaa. Suurimpana yksittäisenä muutoksena oli se, että alkuperäisen aikataulun mukaan tytöt olisivat palanneet vastaanottokotiin iltapalan jälkeen ja näin jääneet paitsi paljui-
lusta ja saunomisesta. Tämä muutettiin lopulliseen aikatauluun.

Huomion arvoista laatimassani aikataulussani oli se, että aikataulu oli suuntaa-antava, ja se toimi vain leirin runkona. Muutokset olivat täysin hyväksyttäviä ja leirin aikana oli tarkoituksena toimia järkevimmäksi katsomallamme tavalla, tilanteisiin mukautuen.

Leiriä varten laadittu infokansio löytyy opinnäytetyön liitteistä. Kansio oli tulostettu vaaka-asennossa olevalle paperille, joten sen ulkoasu on hieman muokattuna liitteessä. Myös ajo-ohjeet ja muita tärkeitä merkintöjä lisäsin käsin kirjoittamalla ja piirtämällä karttoihin jälkeenpäin.

6.2 Ensimmäinen leiripäivä 4.6.2013

Päivä käynnistyi herätyksellä vastaanottokodissa, jossa nuoret söivät aamupalaa ja hoitivat aamutoimensa. Näiden jälkeen pakkasimme autoihin lasten yöpymisvarusteet ja heidän henkilökohtaiset reppunsa. Myös tiistain lounas, jonka yövuorolainen oli meille valmistanut kattiloihin, otettiin mukaan.

Kolmen auton letka, kyydissään seitsemän nuorta ja neljä ohjaajaa, kurvasi mökin pihaan lyhyen moottorimarssin jälkeen. Ohjelmassa oli ”leirin pystytys” ja paikkoihin tutustumista. Käytännössä olin suurimman osan tavaroista tuonut jo edellisenä päivänä, joten suurin energia meni paikkojen, kuten palju ja mökin ympäristö, tutkimiseen. Yöpymään jäävien poikien energia meni myös pitkälti tulevien yösijojen varaamiseen ja mökin viihdelaitteiden tutkimiseen. Em. laitteiden käyttö tosin oli kiellettyä, koska ohjelmaan ei kuulunut television katseleminen.

Ennen lounasta oli tarkoitus tehdä pari ryhmäytymisleikkiä, mutta koska kaikki nuoret olisivat paikalla vasta keskiviikkona, päätin jättää leikit sinne. Näin ollen aamupäivän aluksi pidin pienen puheen ja kerroin kaikille läsnäolijoille lyhyesti sen, miten tulisimme seuraavat kaksi päivää viettämään. Kävimme läpi lajeja ja kävelimme ryhmässä kaikki mökin lähellä sijainneet harrastepaikat. Tutustuessamme metsägolfrataan, havaitsin kahden kannon päälle viritetyn 4”x4” puun. Vaikka muita ryhmäytymisleikkejä en tähän päivään ottanutkaan, niin tämän tilaisuuden tullen kävimme tässä kohtaa huomaamattomasti yhden ryhmäytymistehtävän läpi. Tehtävän nimi oli kohtaamispukki ja siinä kaksi ihmistä käveli toisiaan vastaan pukilla ja koettivat keksiä keinoja toistensa ohitukseen tavalla, jossa kumpikaan ei putoa maahan. Osa innostui tehtävästä ja yritti useampaan kertaan. Toisia ei taas olisi saanut millään osallistumaan. Lopulta vain yksi nuori jäi kokonaan leikin ulkopuolelle, koska ei kehdannut kannustuksista huolimatta osallistua.

Koska pukkirastin jälkeen aikaa lounaaseen vielä jäi, päätin antaa mahdollisuuden vapaalle ohjelmalle ennen ruokailua. Osa hääräsi mökillä, jonne jäi myös ohjaajia, mutta suurin osa nuorista pelasi kahden ohjaajan kanssa lentopalloa mökin vieressä sijaitsevalla kentällä.

Valmiiksi meille tehdyn lounaan syömisen jälkeen jaoimme ryhmän kahtia. Ryhmän jakaminen oli välttämätöntä, sillä molempien lajien, niin frisbee-, kuin metsägolfin, pelaaminen isolla ryhmällä on todella hidasta ja turhauttavaa. Tarkoituksena oli myös tehdä kaksi ”tasoryhmää”. Toisessa ryhmässä oli kolme vilkasta poikaa ja toisessa ryhmässä yksi rauhallinen poika ja kolme tyttöä. Tällä jaolla ehkäisimme sen, että ketään ei turhautuisi, kun joutuu jotain odottamaan ja vastaavasti kenellekään ei tulisi liikaa suorituspainetta.

Itse lähdin vilkkaamman ryhmän kanssa pelaamaan frisbeegolfia. Pojat tulivat keskenään hyvin toimeen ja heillä oli todella hauskaa. Ohjaajana jouduin lähinnä top-puuttelemaan, että pojat maltaisivat odottaa omaa vuoroaan. Vaikka keli oli melko kolea, niin joku jopa kävi pulahtamassa meressä, kun rata sen läheltä kulki.

Toinen ryhmä lähti samaan aikaan pelaamaan metsägolfin. Metsägolfradassa oli useampia ratoja, mutta he ehtivät pelata vain neljä väylää ennen mökille paluuta. Meno oli ollut todella verkkaista, koska kenellekään laji ei ollut tuttu. Harmillisesti en pystynyt olemaan itse mukana neuvomassa, koska minun piti olla toisen ryhmän matkassa. Ennen peliä kuitenkin ohjeistin ja omalla esimerkilläni näytin miten golfmaistista pidetään kiinni ja miten lyönnin pitäisi tapahtua. Nuoret kokeilivat lyöntejä myös mökin pihassa. Metsägolfissa mukana ollut ohjaaja kiteytti palautteessaan seuraavasti: ”Metsägolf oli suorastaan meditatiivista. Nuoret olivat silloin hyvin rauhallisia.”

Valmistaessani päivällistä, alkoivat jotkut täyttää paljua ja lämmittää sen kamiinaa. Ruokailun jälkeen yritin laittaa saunaa lämpiämään, mutta kiuas oli rikki ja jouduimme olemaan ilman saunaa. lähdimme kohti rantaa jossa ohjelma oli melko vapaamuotoista. Pelasimme beachfutista ja osa nuorista kävi uimassa. Moni heistä viihtyi jääkylmässä vedessä jopa yllättävän pitkän aikaa. Uimisen ja pelailun jälkeen palasimme mökille. Alun perin oli tarkoitus, että tytöt ja pojat kylpisivät erikseen, mutta ohjaajien valvovien silmien alla he olivat hyvässä sovussa kuumassa paljussa. Paljussa he viihtyivätkin kirjaimellisesti tuntikaupalla ja olivat siellä iltapalaan asti. Iltapalaksi grillasimme makkaraa ja lihapiirakkaa. Jokainen grillasi omat evänsä ja jälkiruoaksi nuoret grillasivat vielä vaahtokarkkeja.

Iltapalan jälkeen tytöt, yksi poika ja kaksi ohjaajaa palasivat vastaanottokotiin. Mökille jäivät yöksi neljä poikaa ja kaksi ohjaajaa. Juttelimme niitä näitä mökissä ja vielä myöhäisiltapalaksi savustimme toisen ohjaajan pyytämiä kaloja. Nukkumaan menimme puoliltaöin.

6.3 Toinen leiripäivä 5.6.2013

Herätys oli aamulla yhdeksältä niin mökillä olleilla, kuin vastaanottokodissa nukuneillakin. Aamupalan ja aamutoimien jälkeen uudet ohjaajat lähtivät kohti Yyteriä. Heidän mukanaan oli jo eilen mökillä olleet nuoret ja kaksi tiistaina lomilla ollutta nuorta. Päivän henkilömäärä oli näin ollen viisi ohjaaja ja yhdeksän nuorta. Aamupäivällä ennen lounasta pidimme tovin vapaata ohjelmaa ja pelailimme taas hieman lentopalloa ja osa nuorista kiipeili viereisessä leikkipuistossa ja antoivat toisilleen vauhtia karusellissa.

Ennen lounasta kaksi ohjaajaa lähti hakemaan lisää hyttysmyrkkyä ja kävimme toisen ohjaajan kanssa läpi muutamia ryhmäytymisleikkejä, nyt kun kaikki yhdeksän nuorta olivat paikalla. Ensimmäisenä teimme tehtävän, nimeltä taikamatto. Siinä kaikki henkilöt menevät pressun päälle seisomaan ja yrittivät kääntää pressun toisinpäin, kenenkään siitä poistumatta. Osa oli tehtävän tehnyt ennenkin ja saivat heti juonen päästä kiinni. Pressutehtävä oli melko nopeasti ohi.

Parhaiten ryhmäytymistehtävistä onnistui mielestäni narun ylitys, jossa köysi muodosti karsinan viritettynä puiden ympärille noin metrin korkeudelle. Kaikki nuoret olivat karsinan sisällä ja heidän tuli keksiä keino päästä karsinasta ulos koskematta köyteen. Lähes välittömästi ryhmä alkoi toimia ryhmänä ja he keksivät erilaisia keinoja pois pääsyyn. Joku pystyi hyppäämään narun yli ja joku nosteli pienempiä sen yli. Toiset tekivät itsestään portaita, joita pitkin muut pääsivät vapauteen. Parasta oli syrjäänvetäytyvän, mutta isokokoisien pojan onnistumisentunteen saavuttaminen, väittäisin hänen muistavan tilanteen lopun elämänsä, kun hän nosteli pieniä tyttöjä ja poikia narun yli kuin voimamies ikään. Hienointa toiminnassa oli se, että kaikki olivat innolla mukana siinä ja ennalta eniten nurinaa todennäköisesti aiheuttanut rasti oli kaikkein mieleisin ja hauskin nuorten mielestä.

Viimeisenä rastina oli sokkokävely. Siinä jokainen sai vuorotellen kävellä noin 15m matkan silmät sidottuna suoraan valittuun kohteeseen. Moni innostui alkujännityksen jälkeen rastista ja olivat ihmeissään kävellessään harhaan.

Toisen ohjaajan vapaaehtoisena valmistaman lounaan jälkeen vaihdoimme osia eilisestä ja nyt vilkkaat pojat lähtivät kanssani pelaamaan metsägolfin. Joku ohjaajista oli sitä mieltä, että leirillä pitäisi saada tehdä mitä huvittaa, eikä joutua urheilemaan niin paljoa. Siksi toinen ryhmä jäi paljuilemaan mökille frisbeegolfin sijaan. Vaikka leiri oli minun järjestämäni ja olin eri mieltä, en lähtenyt vastaan hangoittelemaan, koska he olivat jo luvan siihen saaneet. Me pelasimme poikien kanssa koko metsägolfradan ennätystahtiin läpi ja jälleen kaikki olivat melko innoissaan. Kentän suoritettuumme, osa pojista halusi vielä mennä uudestaan tiistain frisbeegolfradan. Jätimme yhden heistä paljuun siellä olleiden seuraan ja muiden kanssa lähdimme vielä frisbeegolfaamaan.

Paljuilu vei niin paljon taas aikaa, että emme lähteneet sen pidemmin enää pelailemaan mitään. Muutama nuori kävi vielä ennen päivällistä nopeasti uimassa meressä. Päivällisen jälkeen kuusi nuorta ja kolme ohjaajaa lähti takaisin vastaanottokotia. Minä ja toinen ohjaaja yhdessä jäljelle jääneiden nuorten kanssa paistoimme vielä ajan kanssa lettuja ennen loppusiivousta. Loppusiivoukseen kuului paljon tyhjentäminen ja mökin siivoaminen. Pojille annettiin vastualueet ja pian mökki olikin siisti. Keräsimme tavarat autoihin ja palasimme takaisin vastaanottokotiin iltapalaksi.

7 TAVOITTEIDEN TOTEUTUMINEN JA PALAUTEANALYYSI

7.1 Tavoitteiden toteutuminen

Ryhmätyö on vain yksi keino tukea nuorta matkalla kohti tavoitteita. Ryhmässä onnistuminen itsessään ei riitä muuttamaan elämäntilannetta, vaan nuoren pitää selviytyä elämässään omin avuin. Kyse on käyntiin pantavasta prosessista, jonka jälkeen tulee toimeen omillaan. Nuorelle on aina vaikeaa käsitellä ongelmia ja elämäntilanteen muutos voi johtaa kaksijakoisuuteen. Näissä tilanteissa vanhemmat voivat kääntyä ryhmän työntekijöiden puoleen, joidenka havainnot ja ratkaisut auttavat vanhempia kodin konfliktitilanteisiin. (Nyqvist 1998, 59.)

Useimpia asettamiani tavoitteista on melko hankala mitata tai muutenkaan absoluutisesti todeta. Vaikka keräsin palautetta nuorilta, niin on mahdotonta sanoa, että käykö nuori esimerkiksi pelaamassa tulevaisuudessa metsägolfia vai ei, vaikka hän niin sanoisi tekevänsä. Moni leirillä ollut nuori poistui vastaanottokodista heti leirin jälkeen, tai ainakin kesän kuluessa. On siis vaikea nähdä, miten leiri vaikutti heidän normaaliin arkeensa ja heidän tulevaisuuden valintoihinsa. Jotkut nuoret kuitenkin innostuivat lajeista ja uskoisin heidän niitä tulevaisuudessa kokeilevan. Mukana oli myös niitä nuoria, joita urheilullinen leiri ei innostanut ja joille suurimmat elämykset tulivat paljussa istumisesta ja hauskaasta yhdessäolosta.

Omien ja muiden ohjaajien havaintojen perusteella yhden vahvasti syrjäytymisvaarassa olevalle nuorelle leiri oli valtava elämys ja voimavara tulevaisuudessa. Teki erittäin hyvää tämän pojan itseluottamukselle ja itsetunnolle, kun hän pääsi muiden nuorten kanssa uimaan ja viettämään aikaa ja hän oli erityisen ratkaisevassa roolissa ryhmäytymistehtävässä, jossa hän pääsi isokokoisena esittelemään voimiaan ja nosteli pienempiä nuoria tehtävän vaatimalla tavalla korkealle pingotetun köyden yli.

Pitkäaikaisten kaverisuhteiden luomisesta on myös hankala sanoa. Leirin aikana oli kuitenkin havaittavissa kavereiksi hitsautumista joidenkin nuorten välillä ja mahdollisesti he tapaavat toisiaan vielä vastaanottokodin ulkopuolellakin.

Lyhyen aikavälin tavoitteeni toteutui mielestäni hyvin, sillä nuorilla tuntui olevan hauskaa leirillä ja he unohtivat hetkeksi arkihuolensa ja saivat nauttia hauskaista tekemisestä turvallisessa ympäristössä, turvallisten ihmisten seurassa. Pitkän aikavälin tavoitteeksi asetin organisaation henkilökunnan suhtautumisen positiivisesti vastaaviin tempauksiin. Järjestin leirin kuormittamalla mahdollisimman vähän muiden työntekijöiden resursseja. Uskon sen olleen ratkaiseva tekijä työyhteisön hyväksynnän saamiseksi projektilleni. Vastaanottokodista on tehty vuosittain muutamia leirejä. Näitä on syys-, talvi- ja kesälomalla tapahtuneet leirit. Järjestämäni leirin onnistumisesta huolimatta, en usko leirien määrän juuri lisääntyvän, sillä siihen vaikuttaa enemmän henkilökunnan oma halu ja tahtotila, kuin edellisen leirin onnistuminen. Jonkun henkilökunnasta pitää haluta järjestää tapahtuma, jolloin muiden on helpompi lähteä mukaan. Yksi mahdollisuus olisi alku- ja loppukesällä leirien järjestäminen, mutta silloinkin esteenä on mielestäni se, että ne tuottavat ylimääräistä vaivaa henkilökunnalle.

7.2 Palauteanalyysi

Leirin toimivuudesta, onnistumisesta ja sen tavoitteiden toteutumisesta, keräsin leirin jälkeen nuorilta kyselylomakkeella. Kyselylomakkeessa oli muutamia avoimia kysymyksiä leiristä. Kyselylomakkeen kysymykset ovat raportin liitteenä.

Leirille osallistuneilta muilta ohjaajilta keräsin myös palautetta avoimella kyselylomakkeella. Käytännössä annoin heille lähes tyhjän paperin, jossa oli pieni kuvaus heiltä haluamastani palautteesta. Palautelomakkeeseen he kirjoittivat kaiken sen palautteen, hyvän tai huonon, minkä he halusivat leirin toteuttamisesta antaa. Lisäksi tein vielä jälkeinpäin muutaman lisäkysymyksen ohjaajille; tämäkin kyselylomake on liitteenä lopussa.

Leirin aikana, ja sen jälkeen, suoritin myös itsearviointia. Tarkastelin projektini onnistumista kriittisesti paikalla saamani palautteen ja havaintojeni perusteella raportin lopussa olevassa loppupohdintaosiossa.

7.2.1 Palaute ohjaajilta

Ohjaajilta sain pääasiassa positiivista palautetta, mutta joukossa oli myös kritiikkiä. Palautteet keräsin tarkoituksella nimettöminä, jotta saisin sensuroimatonta palautetta. Koska otanta oli niin pieni, niin tekstit ja niiden sisällöt olivat helposti tunnistettavissa. Sain suurimman osan palautelapuista suoraan käteeni tai ne palautettiin sähköpostiini, niin käytännössä nimettömyys ei kuitenkaan pätenyt. Keräsin välittömästi leirin jälkeen palautteet muilta ohjaajilta, mutta tein myöhemmin vielä kolme lisäkysymystä, joihin pyysin vielä vastauksia leirillä olleilta muilta ohjaajilta.

Leirillä mukana olleiden ohjaajien antamat palautteet välittömästi leirin jälkeen:

”Mielestäni leiri oli hyvin järjestetty, hyvin aikataulutettu, ja ohjelmaa oli sopivasti.

Leiri onnistui hienosti. Se oli mukavaa yhdessä oloa parhaimmillaan.

Hienoa että vastaanottokodin henkilökunta sai ajoissa leirin suunnitelman, ja sai sitä kommentoida ja vaikuttaa tätä kautta leiriin. Tämä varmasti suurelta osalta vaikutti sen onnistumiseen ja hyväksymiseen.

Ruokailut oli suunniteltu hyvin ja otettu huomioon rajalliset mahdollisuudet ruoan valmistamisessa. Hoidit homman hyvin, etkä rasittanut henkilökuntaa leirillä. Lopultahan he halusivat itse avustaa, vaikka aiemmin olikin nurinaa, että kuinka paljon leiristä koituu heille lisätyötä.

mieleni tekisi kirjoittaa jotakin niistä pirun hyttysistä, mutta sen palautteen sait jo varmaan kaikilta nuorilta. Minä tyydyn sanomaan vain, että burana puuttui J

Kiitos Markus!”

”Osallistuin vastaanottokodin nuorten kesäleiriin sen ensimmäisenä päivänä. Tiistaina aikataulu oli sopivan väljä, aikaa oli myös vain olla. Ryhmäjako urheillessa/harrastaessa oli mielestäni onnistunut. Frisbee- ja metsägolf sopivat hyvin lajeiksi, joihin tutustuttiin. Metsägolf oli suorastaan meditatiivista.

Ruokaa oli riittävästi ja aikataulutus oli ihan onnistunut. Suunnitelma oli sellainen kuin sen pitääkin olla, opinnäytetyön viitekehys huomioiden. Tietenkin sen olisi voinut aikatauluttaa kellontarkasti, mutta mielestäni se olisi ollut turhaa.

Erittäin hienoa oli hengaus rannalla, jossa samalla nuoret pääsivät uimaan meren ja samalla ryhmäytymään. Eräät saivat varmasti ainutkertaisia kokemuksia. Ainakin tiistain osalta leirin toteutus toimi. Missään vaiheessa ei tullut kiire, muttei myöskään ollut tylsää.

Oma panoksesi leirin järjestämisessä ja vetämisessä oli mielestäni aivan riittävä, jälleen aikaisemmin mainitsemani viitekehys huomioiden.

Tämä palautelomake pitkin teksteineen ja valtavine kirjoitustiloineen ahdistusta aiheuttava. Enkä tähän mitään parannusehdotuksia väkerrä. Ihan hyvin se meni.

Tässä vielä kaksi lausetta puppulausegeneraattorista:

Vaihtelevalla menestyksellä myös projektimuotoinen opinnäytetyö yllättää toimivuudellaan, ja selvittää samalla organisaatiossa toimivien vastuunalaista asennetta.

Oudoksuttaa kyllä, on useasti todettu, että Vastaanottokodin kesäleiri rauhoittaa hiusten halkomiseksi osoittautunutta geneerisyyttä.”

”Palaute Yyterin leiristä 4.-5.6.2013

Leirin aikana nuoret pääsivät kokeilemaan frisbeegolfia ja metsägolfia. Osalla nuorista frisbeegolf oli ennestään tuttu koulun liikuntatunneilta tai vapaa-ajalta mutta metsägolf oli takuulla uusituttavuus. Golfit lajina olivat sellaisia ettei tarvinnut ennestään omata monen vuoden liikuntaharrastusta siinä pärjätäkseen. Lisäksi ryhmissä (tai ainakin siinä missä itse olin mukana) oli leppoisa tunnelma eikä väännetty hampaatirvessä mahdollisimman hyvää tulosta. Ryhmien jakaminen etukäteen niin että kilpailuhenkisemmät/aktiivisemmät olivat yksi ryhmä ja rauhallisemmat nuoret toinen ryhmä takasi myös golfosuuksien onnistumisen.

Leirin aikataulu oli suunniteltu niin että nuorille jäi hyvin vapaa-aikaakin jolloin oli vapaampaa ohjelmaa kuten paljussa kylpemistä, uimista, rantafutista ja muuten vain keskustelua toisten nuorten ja ohjaajien kanssa. Tällä vapaa-ajalla nuoret saivat tutustua toisiinsa ja ohjaajiin vapaamassa ympäristössä kuin mitä se normaalissa vastaanottokodin arjessa on.

Ryhmäyhtymisleikkien vetäminen onnistui hyvin ja nuoret saatiin tekemään yhteistyötä käyttämällä toistensa vahvoja ominaisuuksia hyödyksi. Yksi hyvä esimerkki on pojasta joka ei ole kovin sosiaalinen eikä kovin hyvällä itsetunnolla varustettu mutta isona ja vahvana poikana

nosti pienempiä narun yli. Tällä tavalla poika sai onnistumisenkokemuksen ja hän oli selvästi ylpeä itsestään.

Leirin muonitus oli hyvin suunniteltu ja ruokaa riitti yllin kyllin. Kylmätilan puute haittasi hieman ruuan säilytystä.

Leirillä oli varauduttu huonoon ulkoiluilmaan niin että mukaan hankittiin lautapelejä ja kortit eli varasuunnitelma oli valmiina. Niitä ei kuitenkaan tarvittu.”

”Tavoitteet huomioon ottaen, Yyteri oli paikkana hyvä valinta kesäleirin järjestämiselle. Sijainti mahdollisti osallistavan ja virkistystavoitteisen toiminnan sekä kannusti aktiiviseen urheiluun. Leirin ohjelma auttoi nuoria tutustumaan uusiin urheilulajeihin. Muiden nuorten sekä ohjaajien läsnäolo auttoi syrjäytymisen ehkäisemisessä, mutta pidempi kestoisempi leiri olisi näyttänyt paremmin päästiinkö tähän tavoitteeseen.

Ryhmäytyminen onnistui siinä mielessä, että nuoret tulivat hyvin toimeen toistensa kanssa. Ensimmäisenä päivänä ei ollut montaa ryhmäytymisleikkiä, joten niitä on vaikea arvioida. Ehkä niitä olisi voinut olla enemmän?

Leirillä oli tarjolla monia erilaisia urheiluvaihtoehtoja ja tehtävien ohjeistukset olivat selkeitä. Oli hyvä, että porukka jaettiin kahtia eri tehtävissä, koska muuten porukka ei olisi pysynyt yhtä hyvin kasassa. Josakin rauhallisemmassa toiminnassa olisi voinut olla kaikki mukana.

Kokonaisuudessaan leiri oli hyvä ja samaa palautetta kuulin myös nuorilta. Nuoret sanoivat, että päivä meni leirillä nopeasti. Tavarointa, ruokaa yms. oli varattu leirille hyvin. Tunnelma oli erityisesti illalla rento ja fiilis hyvä.”

”Yyteri ympäristönä ihan hyvä ehkä olisi voinut vielä enemmän hyödyntääymp. esim. suunnistus rasteilla olisi voinut olla tietovisakysymyksiä ym. Lajeja joita suoritettiin olisi siis voinut olla enemmän ja monipuolisemmin.

Kova kiire hieman jäi sellainen tunne että suoritetaan ja juostaan paikasta toiseen

Tytöt olisi voinut ottaa huomioon eritavalla poikien juttuja lähes kaikki tytöt nautti paljusta

Mökki likainen ja esim sauna ei toiminnassa

Tavoitteet näin kirjallisesti nähtynä päivän antiin liian suuret

Missä oli makkaranpaisto ja grillaus tyttöjen osalta mitä häh

Iso + ohjaustoiminnasta ja siitä että nuoret osallistuivat ihan mukavasti ja ei tunnelmassakaan ole moitittavaa”

”Leiri oli hyvin suunniteltu ja organisoitu. Leirin sisältö tähtäsi hyvin tavoitteisiin. Ohjelmaa olisi voinut käydä etukäteen läpi leirille lähtevien ohjaajien kanssa, että kaikille olisi ollut selkeämpää leirin sisältö, toiminnot, tavoitteet yms.”

Muiden ohjaajien käymieni keskustelujen ja palautelomakkeiden perusteella järjestämäni leiri sai lähes varauksetta positiivista palautetta. Leirin järjestelyjä ja yleistä organisointia keuhuttiin, ja esimerkiksi aikataulutukseen oltiin yleisesti tyytyväisiä. Aikataulutuksessa keuhuttiin sen tasapainoisuutta; ei tullut kiire, mutta ei ollut myöskään tylsää. Myös ohjaamatonta vapaa-aikaa arvostettiin, jolloin nuoret saivat tutustua toisiinsa ja puhua normaalia vapaammassa ja rennommassa ympäristössä ohjaajien kanssa. Myös leirin ruokailu ja sen suunnittelu sai kehuja. Ruokaa oli henkilökunnan mielestä riittävästi ja sen valmistamisessa oli otettu huomioon rajalliset valmistusmahdollisuudet. Myös muun henkilökunnan päästäminen helpolla ruoan valmistuksessa sai kehuja.

Leirin onnistumiseen, ja jopa sen hyväksymiseen, kerrottiin vaikuttaneen ratkaisevasti infokansion jakaminen mukaan lähteville henkilöille. Infokansion kommentointi- ja vaikuttamismahdollisuuksia arvostettiin.

Leirillä olleita lajeja, toimintoja, tehtävien ohjeistusta ja Yyteriä ympäristönä pidettiin yleisesti hyvinä ja onnistuneina. Myös ryhmäytymisleikkien tuomaa omien ja toisten vahvuuksien esiin tulemistä arvostettiin. Erityisesti ryhmien jakaminen, ja niiden profiloiva jakotapa, saivat kiitoksia muilta ohjaajilta. Muiden nuorten ja ohjaajien läsnäolo katsottiin auttaneen syrjäytymisen ehkäisyssä, ja sen todettiin jopa osittain onnistuneen.

Positiivista palautetta ja kehuja sain myös minä ohjaajana onnistumisesta ja leirin yleisestä tunnelmasta. Erityisesti illalla tunnelma oli erään vastaajan mukaan rento.

Negatiivista palautetta leiristä tuli melko vähän muilta ohjaajilta. Joitakin pieniä unohtuksia mainittiin, kuten särkylääkkeiden unohtaminen vastaanottokotiin. Yksi vastaajista kritisoi palautelomakkeen pituutta ja sen runsasta vastaustilaa. Myös mö-

kin varustelua moitittiin; jonkun mielestä kylmätilan puute haittasi ruokien säilytystä, ja sen likaisuutta moitittiin. Myös ennalta arvaamaton ongelma muodostui siitä, että mökin saunan kiuas oli rikki.

Vastaajien mielestä pidempiaikainen leiri olisi paremmin näyttänyt sen, että päästiinkö syrjäytymisen ehkäisemisen tavoitteeseen. Tavoitteeni ei kuitenkaan ollut leirin aikaisen syrjäytymisen ehkäiseminen, se on tällaisissa tapauksissa itsestäänselvyys, vaan nuorten koko elämän mittaisen syrjäytymisen ehkäiseminen. Kritiikkiä sai myös ensimmäisen päivän ryhmäytymisleikkien lukumäärä. Päätin kuitenkin pitää ryhmäytymisleikit hieman epäloogisesti toisena päivänä, koska silloin kaikki pääsivät niihin osallistumaan.

Erään vastaajan mielestä leirillä oli kova kiire ja hänelle jäi tunne, että siellä suoritettiin ja juostiin paikasta toiseen. Samalla hän kuitenkin kaipasi enemmän ja monipuolisemmin lajeja, lajien monimutkaistamista, ja enemmän ympäristön hyödyntämistä. Myös tyttöjen huomioimista kaivattiin, koska leirillä oli ”poikien juttuja lähes kaikki”.

Leirille asettamiani tavoitteita myös kritisoitiin, vaikka tarkat tavoitteeni eivät edes olleet muiden ohjaajien tiedossa. Vastauksissa kyseltiin myös tyttöjen makkaranpaukon ja grillauksen perään, vaikka tytöt paistoivat makkaraa ja grillasivat leirillä poikien kanssa. Yksi ohjaaja olisi kaivannut etukäteen enemmän tietoa leirin sisällöstä, toiminnasta, tavoitteista yms., vaikka etukäteen henkilökuntaa oli informoitu melko kattavasti esimerkiksi raportin liitteenä olevalla infokansiolla, ja minä leirin järjestäjänä kysyin useaan otteeseen kaikilta mielipiteitä, pyysin palautetta, kysymyksiä ja kehitysehdotuksia.

Seuraavassa vielä kolme tarkentavaa kysymystä ohjaajilta, vastauksineen:

Mitä uusia välineitä Sinä vastaanottokodin henkilökuntaan kuuluvana mahdollisesti leiristä sait?

”Leiri erosi aiemmista siinä, että se oli suunniteltu ja järjestetty, sillä oli tavoite ja tarkoitus. Lisäksi leirillä oli enemmän nuoria, kuin tavallisesti mukaan otetaan.

Nuorten kanssa on hyvä kokeilla erilaisia menetelmiä. Etenkin poikien kanssa toiminnallisista menetelmistä on usein hyötyä.

Rastisuunnistus oli uusi juttu ja sitä voisi käyttää uudemmankin kerran.

Sain muistutuksen opiskeluaikojen ”leireistä” ja että voisi hyödyntää niitä työssä.

Yyterin toimintapäivästä sain uutena työmenetelmänä Markuksen vetämät toiminnalliset pelit/tehtävät.

Leirin ensimmäisenä päivänä parasta oli yhteisöllisyys. Nuoria ei eriteltty, kaikki saivat osallistua kaikkeen ja tekeminen oli yhteistä. Uusi väline oli rohkeasti vieraiden ulkoiluaktiiviteettien kokeilu.”

Vastauksista käy ilmi, että osa henkilökunnasta on osittain unohtanut ammatilliset aspektit leirien järjestämisessä. Tämä tarkoittaa sitä, että ainakin viimeisen vuoden aikana vastaanottokodissa on järjestetty leirejä ja ulkoilupäiviä, joissa on vain lähdetty jonnekin, ja oltu tekemässä siellä jotain jonkin aikaa. Näistä retkistä ja leireistä on puuttunut suunnitelmallisuus ja tarkoitus.

Lähes kaikki ryhmäytymistehtävät vedin putkeen kahdestaan toisen ohjaajan kanssa. Hän mainitsi palautteessaan tutustuneensa leirin aikana ensimmäistä kertaa ko. tehtäviin.

Mitä leirillä olleita toimintoja tai toimintatapoja ajattelet voivasi käyttää tulevaisuudessa vastaanottokodin toiminnassa?

”Jatkossa: Varattava suunnittelu-aikaa, mietittävä mitä leiristä halutaan ja mitä teemoja siellä käsiteltäisiin. Lapset leirille valikoitaisiin teemojen mukaan.

Yhteisleiri tytöt ja pojat yhdessä toimi ihan hyvin kun ohjaajia oli tarpeeksi

Leiri oli hyvin suunniteltu ja toiminnan sisältöä oli etukäteen mietitty. Leirin tavoitteita oli mietitty, mikä tuo työskentelyyn pointtia.

Yyterin alue on kokonaisuudessaan mainio paikka ulkoilupäivien järjestämiseen

Yyterin toimintapäivästä sain uutena työmenetelmänä Markuksen vetämät toiminnalliset pelit/tehtävät. Tulevaisuudessa voisin käyttää juuri näitä tehtäviä nuorten kanssa toimimiseen. Lisäksi minulle tuli henkilö-

kohtaisesti lisää tietoa ytyerin tarjoamista palveluista. Esimerkiksi metsägolffia voisin hyvin lähteä tekemään ns. päiväretkelläkin.”

Vastausten perusteella henkilökunta on sitä mieltä, että tulevaisuudessa Uudenkoiviston vastaanottokodista tehtävillä leireillä ja ulkoilupäivillä pitää olla joku tavoite, ja niitä pitää suunnitella etukäteen. Leirejä voi käyttää muuhunkin, kuin viihtymiseen valikoimalla osallistujia ja leirillä käsiteltäviä asioita. Toisenlaista näkökulmaakin oli vastaajien joukossa, ja joku kertoi saaneensa lisää tietoa Ytyerin palveluista ja suunnitteli niiden käyttöä vastaanottokodin arjessa. Joku vastaajista aikoi myös käyttää ryhmäytymisleikkejä nuorten kanssa toimiessaan.

Miten leiri ja sen sisältämä toiminta erosi aiempiin vastaanottokodissa tehtyihin leireihin, tai ulkoilupäiviin?

”Olemme leireilleet ns. leireilemisen ilosta. Ilman suurempaa kasvatuksellista tavoitetta.

Leiri paikkana uusi kokemus eikä onneksi sisältänyt kalastusta tai ongintaa paljo toimi hyvin tyttöjen uudenlaisena kokemuksena. Toimintaa oli riittävästi ja tuntui olevan kovakin kiire suorituksissa. Nuorille pelkkä ympäristön vaihto tekee hyvää ei aina tarvitse olla edes toiminnallista tekemistä.

Vastaanottokodin muihin leireihin verrattuna tämä leiri oli tavoitteellisempi, toiminnallisempi ja etukäteen tarkemmin suunniteltu.

Toiminta erosi siten, että ainakin ensimmäisenä päivänä nuoret saivat olla yhdessä melko vapaasti, tosin asiaan vaikutti vastaanottokodissa sillä hetkellä ollut sijoitusnuorimateriaali.

Markuksen vetämä leiri oli aikataulutettu samoin kuin esimerkiksi osalareissut eli ei tiukkaa aikataulua mutta kuitenkin etukäteen suunniteltuja toimintoja. Tämä leiri oli myös vastaanottokodissa työskennellessäni ensimmäinen jossa oltiin nuorten kanssa myös yötä jossain.”

Jonkun mielestä leiri oli toiminnallisempi ja tavoitteellisempi, mihin vastaanottokodissa on aiemmin totuttu. Toisen vastaajan mielestä leiri oli jopa liian toiminnallinen, ja hän olisi arvostanut enemmän kiireettömämpää tekemistä. Järjestämäni leiriä kommentoitiin suunnitelluksi ja kasvatuksellisesti tavoitteelliseksi. Yksi vastaajista vertasi leiriä, tarkemmin sanottuna sen aikataulutusta ja suunnitelmallisuutta, Osalareissuihin. Osala on Porin kaupungin omistama pieni leirikeskus Meri-Porissa, jossa järjestetään Uudenkoiviston vastaanottokodin ulkoilupäiviä.

7.2.2 Palaute nuorilta

Nuorilta saadusta palautteesta on vaikea sanoa, mikä oli kieli poskella annettua ja mikä ns. oikeaa ja harkittua palautetta. Joku innostui kirjoittamaan rivikaupalla ja toinen ääripää kieltäytyi vastaamasta lainkaan kyselyyn, kun kirjalliset velvollisuudet eivät kiinnostaneet. Saatu palaute oli kuitenkin pääasiassa positiivista, mutta joukossa oli ohjaajien tapaan myös kritiikkiä. Palautteet nuorilta keräsin myös tarkoituksella nimettöminä, jotta saisin sen sensuroimattomana. Kuitenkin aikuisten tavoin; otanta oli niin pieni, ja tekstit ja niiden sisällöt olivat helposti tunnistettavissa, että sain suurimman osan palautelapuista suoraan käteeni. Käytännössä nimettömyys ei tässäkään kohtaa pätenyt.

Palautelomake nuorille kootusti:

Mitä hyvää oli leirissä?

”Hyvät uintimahdollisuudet, Aktiviteetti

Golfaaminen, syöminen, kaikki ☺

Golffaus, palju

Hyttyset

Palju

Ruoka, palju, uiminen meressä ja hyvä mieli kaikilla

No siel paljus oli kivaa ja rannal kans vaiks oliki aika kylmä. Seura oli kiva (ei ny iha paras) ja oli kiva nähä noit toisen puolen ohjaajii ja nuorii. Se mökki ja terassi oli vaiks kui kivan näköset ja ne oli sellaset aika perus mökkimäiset. Seki oli yks hyvä puoli et ei tarvinnut olla uk:lla. Ruoka oli aika hyvä vaiks en oo keittoje ylin ystävä, ja vaahtikset oli parhaita vaiks saatii niit vaa pari. :I”

Positiivisina asioina esille nousivat pääasiassa metsägolf, uiminen, paljussa oleminen ja leirillä tarjottu ruoka.

Mitä parannusehdotuksia löysit leiristä?

”Ei mitään!

Hyttyset parempi sää

Hyttysiä

Hyttyset ☹

Liikaa hyttysiä

Hyttyset!! Ei riittänyt mikää hyttys suihke. Ja sit et oli vähä sateine ja kolee ilma. Oli välil aika tylsää koska mä en tykänny noist liikuntajutuist. Ois voinu se saunaki toimii se ois ollu plussaa mut ei. Se poltti sulakkeet! Sit paljus oli eka liia kuumaa vet ja tokal kerral ihan kylmää.

Rannal oli liian pitkä matka jote siin matkal jääty iha kokonaa. Sit viel se et mul särki melkee koko ajan pää...”

Hyttysiä oli tullut seuraksemme useita ja ne olivatkin leirin, ja varsinkin leirin jälkeen, hallitseva puheenaihe. Myös vuoden aikaan nähden koleampi sää lannisti hie-
man, eikä rikkinäinen kiuas auttanut asiaan.

Mikä ohjelmassa ollut laji oli mielestäsi kivoin leirin aikana ja kerro miksi?

”Metsägolf. Koska golf on mielestäni hieno laji.

Golf, koska en ole koskaan golfannut ennen!

Frespiigolffi, en ollu ikinä pelannu

Hyttysten tappo, fresbiigolf

Frisbiigolf en ollu harrastanu aikaisemmi

Metsä golf, koska on kiva kokeilla lajia mitä ei osaa!

En mä kokeillut kun sitä metsägolfia ja seki oli ihan tyhmää. En oo ikin oikee innostunu tollasist lajeist. En tykänny ees yrittää kokeil niit muita lajeja ja tyydy ivaa kattoo sitä jalkapalloo ja lentopalloo vierest koska ei ne mua kiinnostanu. Frisbeegolfii oon enne kokeillu uk:lla ja en in-
nostunu!”

Frisbeegolf ja metsägolf olivat etukäteisajatuksissani leirin kaksi ”päälajia”, joista ajattelin nuorten innostuvan, ja joihin käytettiin eniten aikaa. Osittain oletin mahtavi-
en puitteiden olevan yksi syistä tähän, mutta myös siksi ajattelin niin, koska arvasin metsägolfin olleen kaikille uusi tuttavuus. Palautteen perusteella molemmat lajiva-
linnat olivat onnistuneita, sillä suurin osa piti ainakin toisesta näistä kovasti. Vain yksi tyttö oli sitä mieltä, että lähes kaikki urheiluun liittyvä oli tylsää.

Harrastettiinko leirillä jotain lajia, johon mielenkiintosi heräsi ja mei-
naat harrastaa sitä myös tulevaisuudessa?

”Ei kun minulla on jo yksi kallis harrastus, sry

Kyl frisbiigolf

Hyttysten tappo

Eip

En osaa sano voi olla ;)

Metsägolf herätti mielenkiintoa. Meinaan varmaan harrastaa vapaa-
aikana

Ei!”

Frisbeegolfista ja metsägolfista oltiin leirillä innoissaan. Omien sanojensa mukaan ainakin yksi uusi harrastaja kummallekin lajille löytyi mukana olleista nuorista.

8 LOPPUPOHDINTA

Opinnäytetyöni toiminnallinen osuus, eli leiri Yyterissä, onnistui jopa paremmin, kuin osasin toivoa. Yleensä tulee jotain vastoinkäymisiä, mutta epäkunnossa ollutta kiuasta, hyttysiä ja koleaa säätä lukuun ottamatta kaikki meni mielestäni aivan nappiin. Järjestelyt toimivat hyvin, ja siitä kertoo myös saamani palaute. Totta kai onnistuneessa tapahtumassa merkityksensä oli myös mahtavalla henkilökunnalla, joka oli mukana leirillä, tai muuten välillisesti auttoi minua onnistuneen projektin luomisessa.

Opinnäytetyöraportin tekeminen olikin hieman haasteellisempaa. En varsinaisesti tutkinut mitään, vaan opinnäytteenäni oli tapahtuman järjestäminen, eli projekti. Siksi minulla ei ollut tutkimustuloksia, joita analysoida. Saamastani palautteestakaan ei oikein voinut päätellä muuta, kuin sen, mitä olisin voinut tehdä toisin tai mikä oli onnistunutta. Myös teoriaosuus oli haastava, tai ainakin vähintään persoonaton, sillä lähdekirjallisuusvalikoima elämyspedagogiikasta ja seikkailukasvatuksesta on melko suppea. Elämyksellisten opinnäytetöiden lähdekirjallisuus yleisesti on hämmentävän samankaltaista viimeisen vähän yli vuosikymmenen ajalta, jolta sitä ylipäättään on. Myös kirjastojen hakukoneita käyttäen, tai tarkastelemieni muiden tutkimuksien kautta, törmäsin aina samoihin teoksiin.

Pohdin tehdessäni opinnäytetyöraporttia, että oliko järjestämäni leiri seikkailullinen vai pohjautuiko se vain elämyspedagogiikkaan. Molemmista siinä oli selkeästi vaikutteita, mutta suoranaisesti se ei ollut kumpaakaan. Seikkailullisuutta leiriin loi mielestäni erityisesti sen tapahtumapaikkana ollut poikkeuksellinen ympäristö. Myös siellä tekemämme, monelle nuorelle ainutkertaiset, asiat loivat seikkailullisen aspektin. Itse leirin sisältö, kuten urheilulajien harrastaminen, ei varsinaisesti ollut seikkailullista, mutta paikat, joissa niitä suoritettiin, olivat melko eksoottisia. Sain jopa itse melkoisen elämyksen, kun kävin ennen leiriä testaamassa Yyterin frisbeegolfradan. Yleensä Yyterin rannoille mentäessä kävellään suoraan rannalle, mutta upeat dyynien väliin jäävät laaksot ja korkeuserot jäävät näkemättä ja kokematta. Myös toinen

erikoisuus; metsägolf, oli mielestäni upea kokemus maastossa, jollaisessa en ole aiemmin käynyt. Enkä myöskään usko kenenkään muun seurueestamme sellaisessa liikkuneen.

Itsearviointia miettiessäni, en keksi juuri negatiivisia asioita varsinaisesta tapahtumasta, tai sen järjestämisestä. Tämä mielipide on tosin vain omani, ja se johtuu pitkälti siitä, että leiri oli hyvin paljon itseni näköinen ja juuri sellainen, kuin sen olin suunnitellutkin. Joku kirjoitti palautteessaan, että: ”Kova kiire hieman jäi sellainen tunne että suoritetaan ja juostaan paikasta toiseen”. Itse en juuri pidä siitä, että on aukkoja ohjelmassa ja omaan makuuni meillä oli paljonkin aikaa toimintojen välissä. Mielestäni monet mukana olleista nuorista olivat tyytyväisiä aktiivisesta ohjelmasta. Ajattelin, että ne jotka haluavat tehdä ja touhuta, myös sitä saavat kerrankin tarpeeksi. Tästä syystä lähdin vielä ”ylimääräiselle” kierrokselle osan porukan kanssa pelaamaan frisbeegolfia, koska he sitä halusivat ja pyysivät. Myös rauhallisille tapahtumille on paikkansa ja kohderyhmänsä, mutta se ei ollut tämä kerta.

Itse ajattelen, että vastaanottokodissa olevat nuoret ovat helposti kyllästyvää sorttia, ja näin ovat hyvinkin elämyshakuisia. Tämä elämyshakuisuus näkyy monesti rikoksina, hatkareissuina, tai jonakin muuna negatiivisena lieveilmiönä. Toivon antaneeni heille uudenlaisen kanavan hakea elämyksiä, tai ainakin eväät sellaisen löytämiseen, erilaisen ja positiivisen elämyshakuisuuden kautta.

Paitsi leirin aikataulu, myös sen ohjelma oli itseni näköinen. Leiriin kuului paljon urheilua, ja vaikka jossakin palautteessa luki, että oli vain tyttöjen lajeja, niin kuka sen määrittää, mikä on tyttöjen laji ja mikä ei? On totta, että mukana olleet tytöt eivät innostuneet jokaisesta lajista, mutta sama päti myös poikiin. Mielestäni kaikkea voi kokeilla, vaikka joku ei lopulta oma juttu olekaan. Ihan jokaista lajia ei kuitenkaan ollut edes pakko koittaa, vaan esimerkiksi rannalla beachfutista pelatessamme osa nuorista meni sen sijaan uimaan.

Monesti nuorten kanssa tehdyt leirit ja päiväreissut ovat mukana olevien ohjaajien näköisiä. Tämän vuoksi esimerkiksi Uudenkoiviston vastaanottokodin tapahtumissa on yleensä vahvasti mukana kalastus. Itse en ole kalamiehiä, ja mielestäni hyvää vaihtelua oli järjestää tapahtuma, joka ei liittynyt kalastamiseen mitenkään. Vaikka

minulla ei ole mitään kalastusta vastaan, niin erityisen tyytyväinen olin palautteesta, jossa luki: ”eikä onneksi sisältänyt kalastusta tai ongintaa”. Viimeistään silloin tiesin tehneeni jotain uutta ja erilaista.

Kun mietin näin jälkeenpäin, että mitä tekisin toisin, tulee mieleeni muutama asia. En ole esimerkiksi ollenkaan tyytyväinen kiireessä tekemiini palautelomakkeisiin. Minun piti tehdä ne ajan kanssa etukäteen, mutta ajattelin, että ne olisi järkevämpi tehdä vasta tapahtuman jälkeen, jotta osaisin kysyä oikeita asioita. Olisin kuitenkin voinut tehdä kaavakkeet valmiiksi, miettiä niiden sisältöä ajatuksella, ja sitten muokata niitä tarvittaessa. Nyt tein ne hätäisesti ennen osan nuorten kotiutumista ja jälki on mielestäni vähintäänkin heikkoa. Olen myös oppinut seikkailukasvatuksesta ja elämyspedagogiikasta paljon enemmän nyt opinnäytetyöraporttia tehdessäni, kuin sitä ennen. Kaikki tieto niistä olisi ollut arvokasta tapahtumaa suunnitellessani ja siellä ollessani. Opinnäytetyöraporttiin olisin myös toivonut kuvia, mutta koska en ole yleensä kamera kädessä joka paikassa, jäi tämänkin reissun kuvat ottamatta. Olisivat olleet piristävää lisä opinnäytetyöraporttiini.

Leirin myötä, ja opinnäytetyöraporttia tehdessäni, olen oppinut paljon seikkailukasvatuksesta ja elämyspedagogiikasta. Aihe kiinnostaa minua, ja tulen käyttämään saamaani tietoa ja taitoa tulevalla urallani nuorisotyön parissa. Erityisesti sain motivaatioita onnistuneesta tapahtumasta, ja tämänlainen ryhmän vetäminen oli positiivinen kokemus. Vastaanottokodin arkeen pitämäni leiri vaikuttaa vahvasti vain, jos ohjaajana toimii joku urheilullisista asioista pitävä henkilö, joka jaksaa, ja jolle sallitaan toteuttaa nyt tekemiäni asioita nuorten kanssa.

Leirin järjestämiseen sain juuri niin paljon tukea vastaanottokodin henkilökunnalta, kun sitä halusin. Tarkoitukseni oli tehdä mahdollisimman paljon järjestelyjä ja kaikkea muuta tapahtumaan liittyvää omin voimin, ja tämä minulle myös suotiin. Sain apua aina sitä pyytäessäni, mutta muuten minulle annettiin täysin vapaat kädet suunnitteluun ja toteuttamiseen. Olen erittäin kiitollinen Uudenkoiviston vastaanottokodin henkilökunnalle, jotka mahdollistivat tämän opinnäytetyön tekemisen.

LÄHTEET

Aaltonen, M., Ojanen, T., Vihunen, R. & Vilén, M. 2007 Nuoren aika. 2.-3. p. Werner Söderström Osakeyhtiö

Ahola, S. & Galli, L. 2010. Ohipuhuttu nuoruus. Teoksessa A. Anttila, K. Kuusisaari & T. Puhakka (toim.) Helsinki: Nuorisotutkimusverkosto terveyden ja hyvinvoinnin laitos, THL valtion nuorisoasiain neuvottelukunta, Nuora

Jaakkola, T. 2011. Peliriippuvuus. Viitattu 8.10.2013.
<http://www.paihdelinkki.fi/tietoiskut/421-peliriippuvuus>

Kangasniemi, J., Reitti, M. & Sillanpää-Reitti, T. 2009. Luonto- ja elämysliikunta. Koululiikuntaliitto KLL ry

Kataja, J., Jaakkola, T. & Liukkonen, J. 2011. Ryhmä liikkeelle! Toiminnallisia harjoituksia ryhmän kehittämiseksi. Jyväskylä: PS-kustannus

Kinnunen, P. 2011. Nuoruudesta kohti aikuisuutta. Varhaisaikuisen mielenterveys ja siihen yhteydessä olevat ennakoivat tekijät. Akateeminen väitöskirja. Tampere: Tampereen Yliopistopaino Oy – Juvenes Print.

Kivivuori, J. 2009. Nuorten syrjäytyminen ja rikollisuus: Suomessa tehdyn tutkimuksen ja sen katvealueiden kartoitusta. Helsinki: Oikeuspoliittisen tutkimuslaitoksen tutkimustiedonantoja

Korkeila, J. 2013. Nettiriippuvuus. Viitattu 8.10.2013.
<http://www.paihdelinkki.fi/tietoiskut/413-nettiriippuvuus>

Kuula, T. & Marttunen, M. 2009. Laitoksessa rikosten vuoksi Selvitys alaikäisenä vastentahtoisesti huostaan otetuista. Helsinki: Oikeuspoliittisen tutkimuslaitoksen tutkimustiedonantoja

Latomaa, T. & Karppinen, S. 2010. Seikkailukasvatus – erilainen tapa opettaa ja oppia. Teoksessa S. Karppinen & T. Latomaa. Seikkaillen elämyksiä 2. Rovaniemi: Lapin yliopistokustannus, 127

Nyqvist, L. 1998. Seikkailu ja sosiaalityö. Teoksessa Cavén, S. (toim.) Seikkailun mahdollisuus. Helsinki. Kansalaiskasvatuksen keskus, 56

Pekkarinen, E., Vehkalahti, K. & Myllyniemi, S (toim.) 2012. Lapset ja nuoret instituutioiden kehyksissä. Helsinki: Nuorisotutkimusverkosto, Terveiden ja hyvinvoinnin laitos, Valtion nuorisoasiain neuvottelukunta

Porin kaupungin www-sivut. 2013 Viitattu 16.5.2013.<http://www.pori.fi/perusturva/sosiaalijaperhe/lastensuojelu.html>

Pulkkinen, A. Outward Bound Viitattu 17.4.2013.
http://www.outwardbound.fi/tiedostot/Kirjallisuus/EP_tiivistelmä.pdf

Raunio, K. 2010. Syrjäytyminen Sosiaalityötä kiinnostavia näkökulmia. Helsinki: Sosiaali- ja terveysturvan keskusliitto ry

Silfverberg, P. 2007. Ideasta projektiksi: Projektinvetäjän käsikirja. Helsinki: Edita Prima Oy.

Sosiaaliportin www-sivut. 2013. Viitattu 1.10.2013. <http://www.sosiaaliportti.fi>

Telemäki, M. 1998. Kurt Hahn ja elämyspedagogiikka. Teoksessa Lehtonen, T. (toim.) Elämän seikkailu; Näkökulma elämyksellisen ja kokemuksellisen oppimisen kysymyksiin Suomessa. Jyväskylä. Mannerheimin lastensuojeluliitto ry, Nuorten Palvelu ry, 13-15.

Uudenkoiviston vastaanottokodin perehdytyskansio. Julkaisematon. Pori. Porin kaupunki.

Wallinheimo, S. & Sipilä, J. 2013 Onko virtuaalimaailma nuorille uhka vai mahdollisuus. Viitattu 16.5.2013.

<http://www.hs.fi/paivanlehti/mielipide/Onko+virtuaalimaailma+nuorille+uhka+vai+mahdollisuus/a1367637706340>

Palautelomake ohjaajille:

PALAUTELOMAKE YYTERIN LEIRISTÄ 4.-5.6.2013

Tein Satakunnan ammattikorkeakoulun sosionomiopintojeni projektimuotoisen opin-
näytetyöni Uudenkoiviston vastaanottokodin nuorten kesäleirinä Yyterissä 4.-
5.6.2013. Leiri oli osallistava, virkistystavoitteinen, aktiiviseen urheiluun kan-
nustava, uusien urheilulajien ja harrastusten löytämiseen ja syrjäytymisen eh-
käisemiseen tähtäävä. Leirin suunnittelussa ja toteutuksessa käytettiin elämys-
pedagogiikan ja seikkailukasvatuksen oppeja. Myös ryhmäytyminen oli teemana eri-
laisten ryhmäytymisleikkien avulla.

Kerään tällä avoimella lomakkeella kaikkien leirille osallistuneiden ohjaajien palaut-
teen projektista. Toivon saavani vastaajilta mahdollisimman kattavan vastauksen pro-
jektin onnistumisesta ja parannusehdotuksista. Myös kaikki muu projektiin liittyvä
palaute on toivottavaa liittyen leirin suunnitteluun, sen sisältöön, toteutukseen ja tie-
tysti omaan panokseeni sen järjestämisessä ja leirin vetämisessä.

Palautteen voi antaa paperiversiona tai lähettämällä sen minulle sähköpostiin
XXXXXXXXXXXXX

Kiitos etukäteen kaikille palautteen antaneille ja kiitos myös leirille osallistumisesta
ja hyvästä yhteistyöstä.

Markus Kiviniemi

LIITE 2

Palautelomake nuorille:

Mitä hyvää oli leirissä?

Mitä parannusehdotuksia löysit leiristä?

Mikä ohjelmassa ollut laji oli mielestäsi kivoin leirin aikana ja kerro miksi?

Harrastettiinko leirillä jotain lajia, johon mielenkiintosi heräsi ja meinaat harrastaa sitä myös tulevaisuudessa?

Toinen palautelomake ohjaajille:

Hei!

Tarvitsisin vielä hieman täydennystä jo saamaani runsaaseen palautteeseen. Pyytäisin siis vielä, edellisen palautteenne lisäksi, että kirjoittaisitte palautetta siitä:

- Mitä uusia välineitä Sinä vastaanottokodin henkilökuntaan kuuluvana mahdollisesti leiristä sait, tai
- mitä leirillä olleita toimintoja tai toimintatapoja ajattelet voivasi käyttää tulevaisuudessa vastaanottokodin toiminnassa, ja
- miten leiri ja sen sisältämä toiminta erosi aiempiin vastaanottokodista tehtyihin leireihin, tai ulkoilupäiviin?

Kiitos jo etukäteen palautteestasi, Markus

[illegible]

Leirin infokansio henkilökunnalle ennen leirille lähtöä (kansion fontteja ja asettelua muutettu alkuperäisestä, koska henkilökunnalle jakamani infokansio oli tulostettu vaakatasoon):

Uudenkoiviston vastaanottokodin Yyterin leiri 4.-5.6. Infokansio; versio 1.1

Sisältää palauteosion ☺

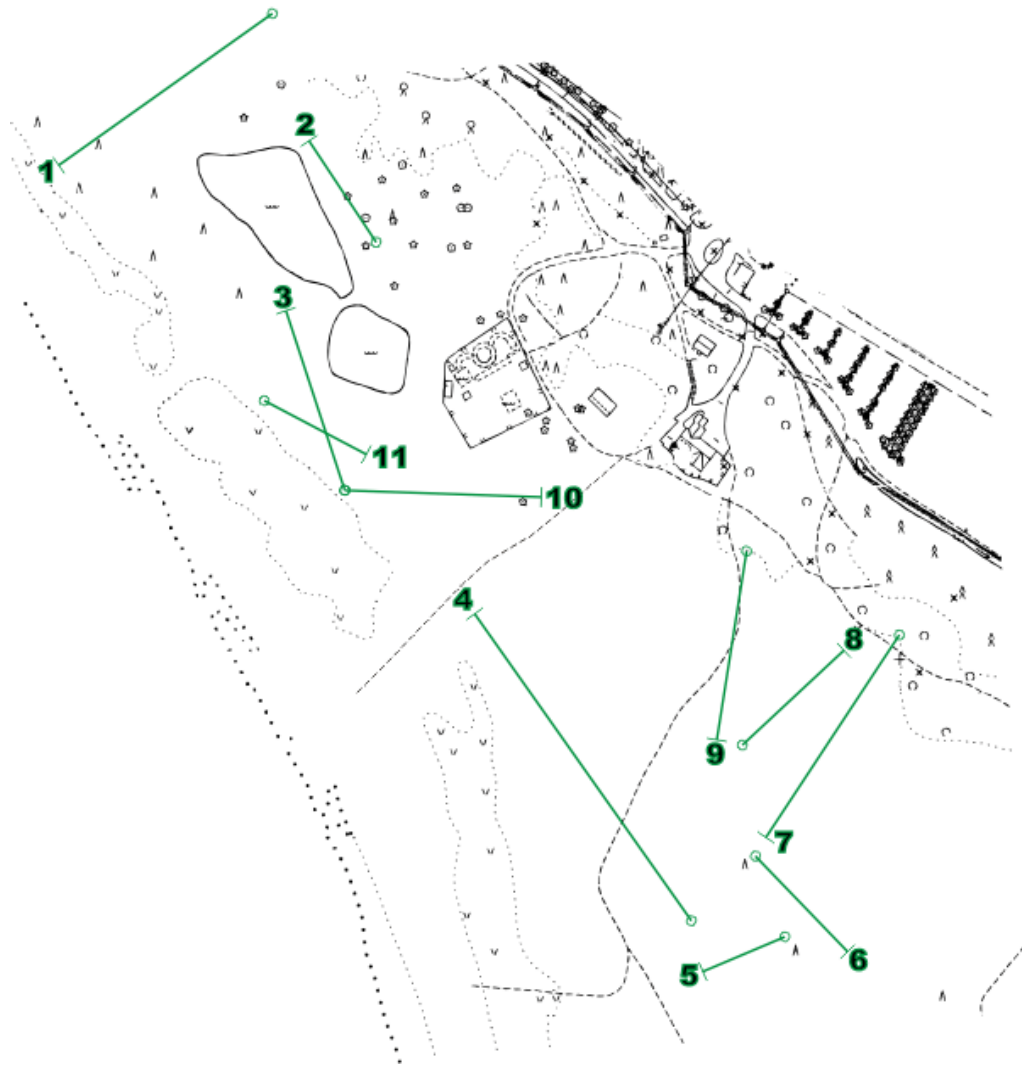
Alustava ohjelma ja paikalla oleva henkilökunta

	TIISTAI	Piia	Laura	Kristian	Mikko	Markus
8.00 - 9.00		XXXX	XXXX	XX		
9.00 - 10.00	Aamupala ja siirtyminen	XXXX	XXXX	XXXX		XXXX
10.00 -	"Leirin" pystyttäminen	XXXX	XXXX	XXXX		XXXX
	ja taloksi asettuminen + alueeseen ja ohjelmaan tutustumista.	XXXX	XXXX	XXXX		XXXX
- 13.00	ryhmytymisleikkejä (penkki ja pressu) ja LOUNAS	XXXX	XXXX	XXXX		XXXX
13.00 -	Toinen ryhmä lähtee pelaamaan frisbeegolfia ja toinen ryhmä	XXXX	XXXX	XXXX	XXXX	XXXX
	lähtee pelaamaan metsägolfa	XXXX	XXXX	XXXX	XXXX	XXXX
- 16.00	Jos jää aikaa, niin pelaillaan mökillä (kroketti/mölkky/petanque/rengaspeli)	XXXX	XXXX	XXXX	XXXX	XXXX
16.00 - 17.00	PÄIVÄLLINEN	XXXX	XXXX	XXXX	XXXX	XXXX
17.00 -	Ryhmytymisleikkejä (Jonokävely ja köysijuttu). Lentopalloa / ranta-	XXXX	XXXX	XXXX	XXXX	XXXX
	lentopalloa ja kylpytynnyrin ja saunan lämmittämistä. Tytöt saunaan ja paljuun	XXXX	XXXX	XXXX	XXXX	XXXX
	päivällisen jälkeen. Ja pojat jonnekin siksi aikaa.	XXXX	XXXX	XXXX	XXXX	XXXX
	ILTAPALA grillailua. Pojat saunaan iltapalan jälkeen. 20.00 -> tytöt paluu uk.	XXXX	XXXX	XXXX	XXXX	XXXX
21.00 - 22.00					XXXX	XXXX
	KESKIVIKKO	Laura	Sanna	Tiina	Mikko	Markus
8.00 - 9.00	Herätys 9.00	XXXX	XXXX		XXXX	XXXX
9.00 - 10.00	AAMUPALA ja aamutoimet (tyttöillä siirtyminen Yyteriin)	XXXX	XXXX	XXXX	XXXX	XXXX
10.00 - 11.00	Toinen ryhmä lähtee pelaamaan frisbeegolfia ja toinen ryhmä	XXXX	XXXX	XXXX	XXXX	XXXX
11.00 - 12.00	lähtee pelaamaan metsägolfa	XXXX	XXXX	XXXX	XXXX	XXXX
12.00 - 13.00	Jos jää aikaa, niin pelaillaan mökillä (kroketti/mölkky/petanque/rengaspeli)	XXXX	XXXX	XXXX	XXXX	XXXX
13.00 - 14.00	LOUNAS	XXXX	XXXX	XXXX	XXXX	XXXX
14.00 -	Dyyneille. Ryhmytymisleikki (Suoraankävely) (+ehkä keppijuoppo?)	XXXX	XXXX	XXXX	XXXX	XXXX
	Beachfutista.	XXXX	XXXX	XXXX	XXXX	XXXX
- 17.00	Jos jää aikaa, niin pelaillaan mökillä (kroketti/mölkky/petanque/rengaspeli)			XXXX	XXXX	XXXX
17.00 - 18.00	PÄIVÄLLINEN			XXXX	XXXX	XXXX
18.00 - 19.00	Leirin purku ja loppusiivous			XXXX	XXXX	XXXX
19.00 - 20.00	Kotimatka, iltapala Uk:lla			XXXX		
20.00 - 21.00	Iltoimet ja nukkumaan			XXXX		

TIISTAI: LOUNAS: Kanakeitto (tehty etukäteen uk:lla). PÄIVÄLLINEN: makaroni, tonnikala, tomaattimurska, kerma –herkku. ILTAPALA: makkara ja lihis ja vaahtokarkit (nuotiolla tai kaasugrillissä)

KESKIVIKKO: AAMUPALA: Leipääamiainen. LOUNAS: Hernekeitto, johon lisätään kinkkusuikeleita, PÄIVÄLLINEN: Pihvit, maissia, peruna(yms)salaatit, lätyt (jokainen paistaa oman lättynsä)

Ohjelmaa muutettu seuraavasti: tytöt pääsevät saunaan ja paljuilemaan ennen poikia. Tytöt myös jäävät syömään iltapalaa. Pojat menevät saunaan/paljuun tyttöjen (ei välttämättä iltapalan, vaikka ohjelmassa niin lukee) jälkeen.

Myös ruokailuissa muutoksia: Kati lupasi tehdä kanakeittoa maanantaina tiistain lounaalle valmiiksi, kiitos kati ☺. Muut ruoat ovat suht helppoja valmistaa paikan päällä. Alustavan suunnitelman mukaan Tiina toisi keskiviikon kinkkusuikaleet, pihvit, valmissalaatit, lättötaikinapullot ja mahdolliset muut täytetarpeet keskiviikkoamuna mukanaan uk:lta. Näin jää tilaa jääkaappiin, jos siellä on kovin pieni jääkaappi.

**KÄYN ITSE KAUPASSA MAANANTAINA
HAKEMASSA TARVITTAVAT TAVARAT JA
RUOKAJUTUT. Tulen vain noutamaan Pik'n Payn kor-
tin ensiksi. Vien myös maanantaina kaikki roinat mit-
kä saan vietyä mökille jo etukäteen.**

Alustava osallistujaluettelo 30.5.2013 kello 3.03 vallitse-
van tilanteen mukaan:

Tiistai: 7 nuorta; Lauri, Eero, Jere, Niko, Juho, Anna, Ida

Keskiviikko: 9 nuorta; Lauri, Eero, Jere, Niko, Juho, Anna, Ida, Kim, Jonna

Tähän voi jokainen kirjoittaa rakentavaa palautetta suunnitelmasta (se on jopa toivottavaa) Mielelläni otan myös sanallista palautetta vastaan tämän suunnitelman herättämistä ajatuksista. Kaikki parannusehdotukset ovat erittäin tervetulleita. Palautteen voi antaa nimettömänä; käsialat kuitenkin lähetetään analysoitavaksi. Lisättävää? Poistettavaa? Tarkennettavaa? Ongelmia laatimassani aikataulussa? Voidaanko harkita uimista? Sanottavaa ruokailuista? EHDOTUKSIA OHJELMAKSI? Sadetta ei olla tilattu, mutta jos sitä tulee, niin myös sisäohjelmaa voi jokainen ehdottaa. Jotain juttuja on jo mielessä mutta toivotaan nyt hyvää keliä vaan.